

V L A A M S P A R L E M E N T

stuk **213** (2009-2010) – Nr. 1
ingediend op 27 oktober 2009 (2009-2010)

Beleidsnota

Steden

2009-2014

ingediend door mevrouw Freya Van den Bossche,
Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie

Een beleidsnota geeft de grote strategische keuzen en opties van het beleid voor de duur van de regeerperiode weer. De nota is de weergave van de visie van de functioneel bevoegde minister en vormt de basis van een debat in het Vlaams Parlement. In voorkomend geval zullen de uitvoeringsmaatregelen, daar waar nodig, ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering of het Vlaams Parlement worden voorgelegd.

INHOUD

Lijst met afkortingen.....	5
Managementsamenvatting	6
1. INLEIDING	7
2. OMGEVINGSANALYSE.....	9
Afbakening van het beleidsveld stedenbeleid.....	9
Kerncijfers steden.....	9
Demografische evoluties in de steden	10
Economische aantrekkingskracht van de steden	12
Kansarmoede in de steden	14
Wonen in de steden	15
Democratisch draagvlak in de steden	18
De steden in internationaal perspectief.....	18
Bestuurskracht in de steden.....	19
Besluit	21
3. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN	22
Visie	22
Strategische doelstellingen.....	24
Strategische doelstelling 1: wonen in de stad wordt aantrekkelijker.....	24
Strategische doelstelling 2: een ruimtelijk stedelijk gebiedsbeleid ontwikkelen	26
Strategische doelstelling 3: de steden zetten in op een open en warme	
samenleving.....	27
Strategische doelstelling 4: de steden groeien uit tot belangrijke centra van	
creativiteit en ondernemerschap.	28
Strategische doelstelling 5: de steden vergroenen.	29
Strategische doelstelling 6: naar slimme mobiliteit in de steden.....	30
Strategische doelstelling 7: de steden bieden meer ruimte voor inspraak	
en betrokkenheid van bewoners.....	32
Strategische doelstelling 8: een versterkt en doeltreffend Vlaams	
stedenbeleid in partnerschap met steden die goed bestuurd worden.	33
Strategische doelstelling 9: Alle beleidsdomeinen van de Vlaamse	
overheid ondersteunen de steden.....	34
Operationele Doelstellingen	35
Operationele doelstelling 1: Tegen eind 2013 is het Vlaams Stedenfonds	
na evaluatie en in samenspraak met de steden geactualiseerd en klaar	
voor implementatie door de nieuwe stadsbesturen en de VGC in de	
periode 2014-2019.	35
Operationele doelstelling 2: het stadsvernieuwingsfonds wordt verder	
gezet en geoptimaliseerd.....	36
Operationele doelstelling 3: de stadsregionale samenwerking faciliteren ..	37
Operationele doelstelling 4: het Vlaamse Stedenbeleid zet de steden	
positief in de kijker	38
Operationele doelstelling 5: de steden maken gebruik van de stadsmonitor	
voor hun strategische meerjarenplanning.	38
Operationele doelstelling 6 : de methodiek van de stadscontracten wordt	
in samenspraak met de steden uitgebreid met nieuwe sectoroverstijgende	
thema's en de methodiek krijgt een structurele verankering in de reguliere	
werking van de Vlaamse overheid.	39

Operationele doelstelling 7: Wisselwerkingen met andere beleidsvelden binnen de Vlaamse overheid opstarten en de bestaande verstevigen.	40
Operationele doelstelling 8: het Vlaams stedenbeleid beter wetenschappelijk ondersteunen.....	40
Operationele doelstelling 9 : de samenwerking en het overleg met andere overheden en stakeholders intensifiëren en intern afstemmen in functie van een beter geïntegreerd en onderbouwd stedenbeleid.	41
Bijlage 1: Regelgevingsagenda 2009 - 2014	43
Bijlage 2: Organogram bevoegde administratie	46

LIJST MET AFKORTINGEN

BENELUX	België, Nederland, Luxemburg
BWHI	Bijzondere Wet van 8 augustus 1980 tot Hervorming der Instellingen
CAG	College van Ambtenaren-generaal
DAR	Diensten van het Algemeen Regeringsbeleid
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EU	Europese Unie
EUKN	European Knowledge network
GOK	Gelijke Onderwijs Kansen
JESSICA	Joint European Support for Sustainable investment in City Areas
NICIS	Netherlands Institute for City Innovation Studies.
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
PPS	Publiek-private samenwerking
SBOV	Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen
SMART	Specifiek, meetbaar, aanvaardbaar, realistisch, tijdig
TIDS	Thuis in de Stad
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie
VIA	Vlaanderen in Actie
VLEVA	Vlaams Europees Verbindingsagentschap vzw
WKK	Warmtekrachtkoppeling

MANAGEMENTSAMENVATTING

De verstedelijking van Vlaanderen vergt een specifiek stedenbeleid. Het stedenbeleid gaat uit van een visie op lange termijn. Niet alleen de steden hebben Vlaanderen nodig, evengoed kan Vlaanderen niet zonder krachtvolle steden. De steden dragen bij tot de doorbraken die deze Vlaamse regering in de periode 2009 – 2014 wil realiseren. Als Vlaanderen tot de topregio's van Europa wil behoren moet Vlaanderen blijven investeren in de steden en het Vlaamse Stedenbeleid verder uitbouwen. Sterke steden zijn de motoren voor de economische welvaart, bieden antwoorden op maatschappelijke uitdagingen en zorgen voor bestuurlijke vernieuwing in Vlaanderen.

Uit de omgevingsanalyse blijkt dat het belang van de steden voor Vlaanderen nauwelijks overschat kan worden. Meer dan een anderhalf miljoen Vlamingen woont in een stad. De diversiteit van de stadsbevolking vertaalt zich in een diversiteit aan troeven en noden. Daarnaast zijn nog veel meer mensen aangewezen op de stad voor onder meer hun job, ontspanning, zorg en onderwijs.

Uit de omgevingsanalyse blijkt dat de uitdagingen zich situeren op een heel brede waaier van domeinen : economie, innovatie, mobiliteit, ruimtelijke ordening, onderwijs, welzijn en milieu om er maar enkele op te noemen.

De ambitie van het regeerakkoord luidt:

Werk maken van duurzame, creatieve steden. Stedelijke kernen uitbouwen tot aantrekkelijke woonkernen met een evenwichtige sociale en demografische mix en een sterk sociaal weefsel, met een interessant cultureel, onderwijs-, verzorgings-, mobiliteit-, winkel- en arbeidsaanbod, evenals betaalbare woningen. Ze neemt maatregelen om een vlotte, veilige en breed toegankelijke mobiliteit te garanderen, in het bijzonder in de steden via een multimodale duurzame bereikbaarheid tegen 2020.

Het Vlaamse stedenbeleid 2009-2014 gaat voluit voor haar steden. Hierbij focust ze zich op de kracht van de stad als motor van maatschappelijke, economische en culturele vernieuwing, zonder de kwetsbaarheid van de stad uit het oog te verliezen. Centraal staat het fragiele evenwicht tussen de woon- en centrumfunctie van de stad. Dat evenwicht versterken ten voordele van de bewoners is cruciaal.

De visie – 'werk maken van duurzame en creatieve steden, in een groen en dynamisch stedengewest' - wordt vertaald in de volgende 9 strategische doelstellingen :

- Wonen in de stad wordt aantrekkelijker.
- Een ruimtelijk stedelijk gebiedsbeleid ontwikkelen
- De steden zetten in op een open en warme samenleving
- De steden groeien uit tot belangrijke centra van creativiteit en ondernemerschap
- De steden vergroenen
- Een slimme mobiliteit voor de steden
- De steden bieden meer ruimte voor inspraak en betrokkenheid van de bewoners
- Een versterkt en doeltreffend Vlaams stedenbeleid in partnerschap met steden die goed bestuurd worden
- Alle beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid ondersteunen de steden

1. INLEIDING

De verstedelijking van Vlaanderen vergt een specifiek stedenbeleid

Met ruim 6 miljoen inwoners op een oppervlakte van 13.521 km² is Vlaanderen één van de dichtst bevolkte en meest verstedelijkte regio's van Europa. Het is een raster van grote, middelgrote en kleine steden, vele dorpen en woonlinten. Deze steden zijn sterk onderling verbonden, en de grenzen tussen stad en platteland zijn de voorbije 60 jaar vervaagd. Dit manifesteert zich het sterkst in de Vlaamse Ruit (Antwerpen – Gent – Brussel – Leuven), dat hiermee tot de 6 grootste hoofdstedelijke regio's van Noord-West-Europa behoort (samen met Londen, Parijs, Rijn-Mainz, Rijn-Ruhr, en Randstad Holland)¹.

Door de centrale ligging in Europa, de aanwezigheid van een wereldhaven en de aanleg van een uitgebreide wegeninfrastructuur groeide Vlaanderen in de naoorlogse periode uit tot een belangrijk logistiek kruispunt in Europa. De toegenomen mobiliteit, de beperkte schaalgrootte en –vooral– het ontbreken van een sterk ruimtelijk ordeningsbeleid, verklaren hoe Vlaanderen gedurende decennia gesuburbaniseerd is. Jonge gezinnen kozen vanaf de jaren '60 massaal voor een eigen huis met tuin en garage in de rand. Van de steden bestond een beeld van vuil, onveilig, slecht bestuurd, veel vreemdelingen. Tegelijkertijd ontstond een beweging van bedrijven die de stad verlieten wegens de beperkte uitbreidingskansen voor bedrijfsterreinen in de rand, en werden grote winkelcentra en recreatieve bedrijven buiten de steden opgericht. Kapitaalkrachtige gezinnen en bedrijven verlieten de stad, waardoor het financiële draagvlak van de steden onder druk kwam.

Sedert een 20-tal jaren zien we echter een heropleving van de steden, vooral dankzij sterke lokale besturen met visie op stadsontwikkeling. Daarenboven bleek de gunstige economische conjunctuur en de verhoogde aandacht van de Vlaamse en federale overheid voor de steden een prima hefboom voor een krachtig beleid. Steden investeerden in de verfraaiing van de stadscentra en buurten. Stadsbesturen gaven een ferme injectie in de modernisering en professionalisering van hun werking en administratie. Met succes. Steden zien hun bevolkingsaantal groeien, hun aantrekkingskracht op jonge ondernemers vergroten en hun succes bij studenten en bezoekers stijgen. Steden zijn boeiende plaatsen in onze samenleving, waar veel gebeurt, ideeën en trends ontstaan, beslissingen worden genomen en mensen elkaar ontmoeten.

De stad fascineert, maar stoot tegelijkertijd nog te veel af. Er zijn tal van conflicten, er zijn huisvestingsproblemen, er zijn spanningen tussen bevolkingsgroepen (jong oud, autochtoon – allochtoon, rijk – arm), grote tewerkstelling en hogere werkloosheid komen samen in een stad voor, oude stadswijken en erfgoed vs. nieuwe ontwikkelingen, verminderde verkeersleefbaarheid, individualisering vs. samenleven.

Op deze uitdagingen, met deze dualiteiten, waar onze steden als ruimtelijke knooppunten van onze samenleving voor staan, een antwoord formuleren, kan via een stedenbeleid. Dit stedenbeleid moet er een zijn waardoor Vlaanderen als verstedelijkte regio op economisch, sociaal, milieu, en cultureel vlak aan de top staat in Europa en de uitdagingen voor de steden van de 21^e eeuw aankan.

¹ Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, 1997, p46, § 1.2

De stedelijkheid van Vlaanderen wordt ook gekenmerkt door het feit dat 60% van de woningen in Vlaanderen, en meer 60% van de tewerkstelling in Vlaanderen, zich in de stedelijke gebieden² bevindt. Vlaanderen kent door zijn verstedelijking zijn gelijke niet in andere landen, en vergt daardoor een specifiek stedenbeleid.

Door de staatshervorming van 1980 werden de gewesten in België (Vlaanderen, Wallonië, Brussel) zelf bevoegd voor ruimtelijke ordening en begon Vlaanderen aan een inhaalbeweging. Met het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen werd vanaf 1997 resoluut gekozen voor verdichting van de stedelijke gebieden en de vrijwaring van de buitengebieden.

Een eerste aanzet tot het Vlaamse Stedenbeleid werd gegeven door de oprichting van een Sociaal Impulsfonds in 1996. Het Sociaal Impulsfonds had de opdracht om het lokaal beleid inzake het herstel van de leef- en omgevingskwaliteit van de achtergestelde buurten en de steden en het beleid inzake de bestrijding van kansarmoede en het welzijnsbeleid, te ondersteunen. Het sociaal Impulsfonds richtte zich tot alle lokale besturen. De problemen waren het meest voelbaar in de stad, maar waren daartoe niet beperkt.

Vanaf 1999 werd het Vlaamse Stedenbeleid één van de prioriteiten van de Vlaamse Regering en werd er een Vlaamse minister specifiek bevoegd voor het Vlaamse Stedenbeleid aangesteld. Het Vlaamse stedenbeleid richt zich in hoofdzaak op de twee grootsteden Antwerpen en Gent, de 11 regionale steden Aalst, Brugge, Hasselt, Genk, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas en Turnhout en de Vlaamse Gemeenschapscommissie voor Brussel. Voor wat de stadsvernieuwing betreft, komen daar nog 21 provinciale steden bij.

Het Stedenbeleid in Vlaanderen was vooral gericht op het tegengaan van stadsvlucht, vooral van jonge gezinnen met kinderen, het verhogen van de leefbaarheid en de verhoging van het democratisch draagvlak. Het Stedenbeleid gaat niet langer alleen uit van de problemen van een stad maar speelt ook in op de kansen van een stad. Het Sociaal Impulsfonds werd geheroriënteerd tot een stedenfonds.

Het stedenbeleid gaat uit van een visie op lange termijn. Een stad is een levend organisme met oneindig veel facetten. De beslissingen van vandaag bepalen hoe de stad er morgen en de komende jaren zal uitzien. Dit was het uitgangspunt voor het witboek "De eeuw van de stad" waarin een visie voor de volgende 20 jaar werd uitgewerkt.

Niet alleen de steden hebben Vlaanderen nodig, evengoed kan Vlaanderen niet zonder krachtvolle steden. De steden dragen bij tot de doorbraken die deze Vlaamse regering tussen nu en 2020 wil realiseren. Als Vlaanderen tot de topregio's van Europa wil behoren moet Vlaanderen blijven investeren in de steden en het Vlaamse Stedenbeleid continueren en verder uitbouwen. Sterke steden zijn de motoren voor de economische welvaart, bieden antwoorden op complexe en urgente maatschappelijke uitdagingen en zorgen voor bestuurlijke vernieuwing in Vlaanderen.

² 'Stedelijke gebied' is een beleidsmatig begrip, en behelst (delen van)gemeenten en steden, waarvoor een specifiek ruimtelijk beleid wordt gevoerd. RSV, 1997.

2. OMGEVINGSANALYSE

Afbakening van het beleidsveld stedenbeleid

Het Vlaamse stedenbeleid

De Vlaamse Regering heeft op haar bijeenkomst van 13 juli 2009 de bevoegdheid stedenbeleid aan minister Freya Van den Bossche toegewezen. Naast de andere bevoegdheden van de minister, Wonen, Energie en Sociale Economie, zijn ook tal van bevoegdheden van de andere ministers relevant voor het stedenbeleid zoals ruimtelijke ordening, welzijn, cultuur en openbare werken.

Artikel 6, §1, VIII, 10° van de bijzondere wet bepaalt dat de gewesten en de federale overheid elk bevoegd zijn voor de financiering van de opdrachten, uit te voeren door de steden en gemeenten in de materies waarvoor zij respectievelijk bevoegd zijn.

De Vlaamse overheid is bevoegd voor het merendeel van de materies die gevat worden in het stedenbeleid. Zij is dan ook de logische overheid om een gecoördineerd en samenhangend stedenbeleid te voeren dat betrekking heeft op een brede waaier van beleidsdomeinen.

Kerncijfers steden

In 2004 werd de Stadsmonitor ingevoerd. Dit strategische instrument, ontwikkeld onder impuls van het Vlaamse stedenbeleid, maakt het mogelijk om maatschappelijke ontwikkelingen op te volgen en na te gaan hoe de steden evolueren op het vlak van leefbaarheid en duurzaamheid. Het is geen evaluatie-instrument voor het beleid van de stadsbesturen. In 2008 verscheen de derde editie³. De volgende analyse gaat dieper in op de evoluties op het vlak van stadsvlucht, dualisering en leefbaarheid, economie en werkgelegenheid. Ook de mate waarin het democratische draagvlak in de steden of de betrokkenheid van de inwoners is vergroot, wordt onder de loep genomen. Tot slot wordt bekeken of de steden erin geslaagd zijn hun bestuurskracht te versterken. De data van de Stadsmonitor zijn voor deze omgevingsanalyse aangevuld met die van andere relevante studies⁴.

³ Een aantal data zijn bekomen via een survey. Deze surveydata 2008 (postenquête) zijn niet vergelijkbaar met de surveydata 2004 en 2006 (telefonische enquête).

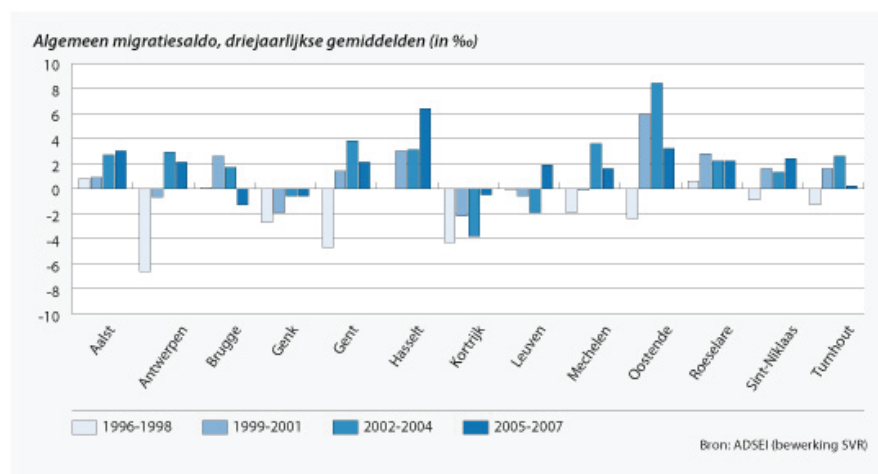
⁴ Algemene omgevingsanalyse voor Vlaanderen, Vrind 2009, Conjunctuurnota april 2009, Vlaanderen vergeleken 2008, Business route 2018 for metropolitan Brussels,

Demografische evoluties in de steden

Ongeveer een kwart van de Vlaamse bevolking woont in één van de 13 centrumsteden⁵. Vrijwel alle centrumsteden zien hun bevolking de jongste jaren toenemen⁶. De bevolkingsaangroei tussen 1999 en 2007 was in de grootsteden iets sterker dan het Vlaamse gemiddelde. De aangroei in de overige centrumsteden was echter iets lager dan het Vlaamse gemiddelde.

De bevolkingsgroei hangt zowel af van de natuurlijke aangroei als van het migratiesaldo. In 2007 kenden alle steden met uitzondering van Kortrijk en Oostende een **natuurlijke aangroei**. Het geboorteoverschot was het grootst in Leuven, Mechelen, Genk en Antwerpen. De nataliteit kende een dieptepunt in 2001. Vanaf dan stijgt het aantal geboortes in alle steden. De stijging tussen 2001 en 2007 is het sterkst in de grootsteden Antwerpen en Gent (+21%). Daarna volgen de centrumsteden (+11%). De gemiddelde toename voor de overige gemeenten in Vlaanderen bedraagt 6%.

De groei van de stadsbevolking is mede toe te schrijven aan immigratie uit het buitenland, die zich in de steden sterker doorzet dan in de rest van Vlaanderen. Het aantal Belgen dat de steden verlaat is in de meeste steden nog steeds groter dan het aantal Belgen dat er komt wonen. Enkel in Aalst, Hasselt, Oostende en Roeselare is dit niet het geval.

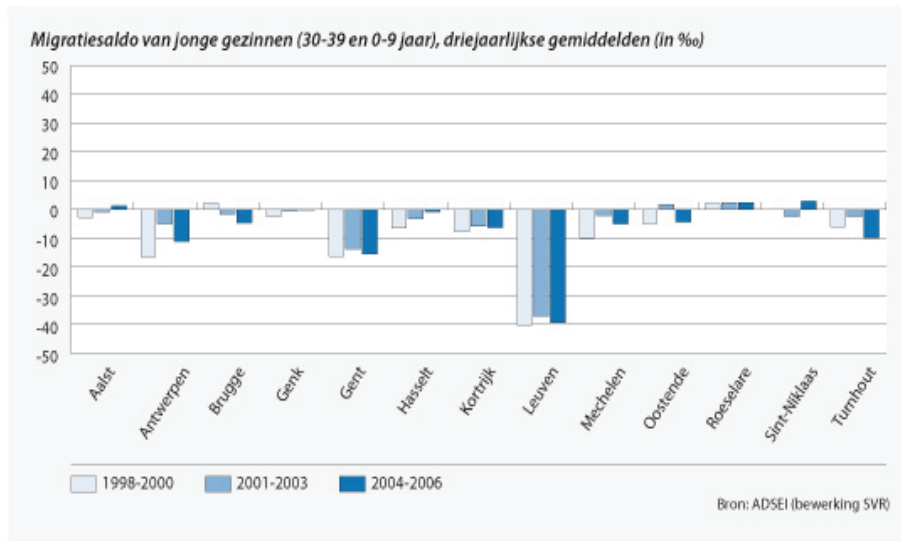

De meeste steden hebben het nog steeds moeilijk om **jonge gezinnen aan te trekken**. Dit geldt voor Antwerpen, Brussel, Gent, Leuven, Mechelen, Oostende en Turnhout. Jonge gezinnen uit het buitenland trekken wel naar deze steden. Enkel Aalst, Sint-Niklaas en Roeselare hebben een positief migratiesaldo voor jonge gezinnen. Sint-Niklaas en Roeselare trekken zowel van overige gemeenten

⁵ Met de 13 centrumsteden worden bedoeld: Aalst, Antwerpen, Brugge, Kortrijk, Gent, Genk, Hasselt, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas, Turnhout.

⁶ De officiële bevolkingscijfers zijn een onderschatting van de werkelijke stadspopulatie. De wetgeving bepaalt immers dat personen die ingeschreven zijn in het wachtregister niet mogen worden meegeteld in het bevolkingscijfer van de gemeente. Het gaat hierbij om alle personen waarvan de asielprocedure nog in behandeling is. De steden met grote onderwijsinstellingen (bv Antwerpen, Gent, Leuven en Hasselt) trekken steeds meer studenten aan, die in de stad tijdelijk komen wonen. Op de woonmarkt wordt de studentenpopulatie een niet te onderschatten groep met specifieke wooneisen, ook inzake samenleven in de wijk..

als vanuit het buitenland jonge gezinnen aan. Voor Aalst wordt de positieve trend voornamelijk verklaard door immigratie uit het buitenland.

Aalst, Antwerpen, Gent, Hasselt, Leuven, Mechelen en Turnhout trekken wel **jongvolwassenen** (20-29j) aan. Het is een belangrijke uitdaging om deze jongvolwassenen in de stad te houden wanneer zij een gezin stichten.

Mensen in de leeftijdscategorie 45- 65 jaar, ook wel medioren genoemd, worden vaak gezien als mensen met enige financiële armslag. In die zin zijn ze belangrijk voor de financiële draagkracht van de steden. Enkel Oostende kent elk jaar tussen 1997 en 2006 positieve migratiecijfers voor medioren. Antwerpen, Brussel, Gent, Kortrijk, Leuven en Mechelen kennen tussen 1997 en 2006 een negatief migratiesaldo van medioren. Dit is vooral te wijten aan het negatieve interne migratiesaldo (minder verhuisbewegingen van een andere Belgische gemeente naar de stad dan omgekeerd). De overige centrumsteden kennen wisselende, maar meer dan gemiddeld positieve cijfers. De laatste jaren zijn de migratiecijfers in al deze steden positief. In Aalst, Brugge, Hasselt en Turnhout is ook de interne migratie (vanuit een andere stad in België) positief. In Genk en Sint-Niklaas wordt de positieve eindbalans enkel verklaard door de migratie uit het buitenland.

Een opvallend kenmerk van de stedelijke bevolkingssamenstelling is het grote aandeel van de niet-actieve bevolking. Met bijna een derde 60-plussers is dat bijzonder groot in Oostende.

Wat de aard van de **buitenlandse inwijking** betreft, is de laatste jaren een opvallende stijging merkbaar van het aantal Nederlanders dat zich in de Vlaamse centrumsteden en Brussel komt vestigen. Deze trend komt in bijna alle steden voor. Enkel Oostende en Roeselare kennen geen echte stijging. De groei van het aantal inwijkelingen uit Maghreb-landen kende een hoogtepunt rond 2002. Daarna viel de groei in bijna alle steden terug, al blijft de migratie van deze groepen naar de steden nog erg hoog. Brugge en Oostende zien weinig inwijkelingen uit Maghreb-landen. Voor de inwijking uit Oost-Europa (o.a. Roemenië en Bulgarije) is er vooral een stijging in Antwerpen, Brussel en Gent, maar ook in Brugge, Kortrijk en Leuven is er een lichte groei. Leuven en Antwerpen tekenen dan weer een opmerkelijke stijging van (hoogopgeleide) Aziatische inwijkelingen op.

De **gezinsgrootte** in de stad nam de voorbije jaren gestaag af. Een gemiddeld stedelijk huishouden bestaat uit 2,1 personen. In de steden zijn er opvallend meer alleenstaande jongvolwassenen en personen van middelbare leeftijd dan het Vlaamse gemiddelde. Sinds 2001 stijgt het aandeel jongvolwassenen dat samenwoont met een partner wel opnieuw in de grootsteden (vooral in Antwerpen). Alleenstaande ouders met kinderen zijn in de bevolking substantieel toegenomen. In de grootsteden Antwerpen en Gent is dat meer uitgesproken dan in de rest van Vlaanderen. Jongvolwassenen in de stad wonen minder lang bij hun ouders dan in de rest van het Vlaamse Gewest.

De **bevolkingssamenstelling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest** kenmerkt zich door een hoog aantal alleenstaanden en het fenomeen van gezinsverduunning. Nog opvallende kenmerken zijn: een groot aandeel inwoners van vreemde nationaliteit, een jonge leeftijdsstructuur en een stijging van het aantal 80-plussers. Goed opgeleide en goed verdienende bewoners verlaten Brussel nog steeds. Brussel kent een groot verloop van de bevolking als gevolg van een sterke inwijking in combinatie met een sterke uitwijking. Meer dan 50% van de uitwijking uit Brussel gaat naar de Vlaamse rand.

Volgens het "Onderzoek naar de migratiebewegingen van de grote steden in de drie gewesten van België" (2003) zijn de belangrijkste **motieven om de stad te verlaten** woninggerelateerde motieven (zoals een eigen huis kopen of bouwen, de woning is te klein, te hoge huurprijs, te weinig comfort) en persoonlijke motieven (o.a. huwelijk, samenwonen, gezinsuitbreiding, terug naar de streek van herkomst). Motieven die verband houden met de woonomgeving en met de werksfeer spelen ook een rol, maar komen pas op de tweede plaats.

Bij de **vestigingsmotieven** spelen 'de nabijheid bij het werk' en 'de grootte van de woning' de belangrijkste rol.

Volgens een onderzoek in het kader van de 'Thuis in de stad'-campagne (2009) wordt de nabijheid van dienstverlening, in het bijzonder het winkelaanbod, als voornaamste voordeel van wonen in de stad genoemd. Als nadelen gelden vooral de drukte, het lawaai, het gebrek aan leefruimte en groen. Mensen die in een stad wonen, kijken anders naar de stad dan mensen die in een landelijke omgeving wonen. De eerste groep haalt vaker het verkeer en het gebrek aan parkeergelegenheid aan als nadeel, terwijl personen die in een landelijke omgeving wonen de drukte en het gebrek aan sociale contacten zien als belangrijkste nadeel van in een stad wonen.

Economische aantrekkingskracht van de steden

Een breed en bloeiend ondernemingsweefsel vormt de basis voor welvaarts- en jobcreatie in de stadsregio. Een kwart van de ondernemingen in Vlaanderen bevindt zich in de centrumsteden. Ook 37% van de oprichtingen vindt plaats in de centrumsteden.

Economische specialisatie

Stedelijke gebieden profileren zich steeds meer op sectoren met een bijzondere dynamiek, zoals diensten en detailhandel. Het is wenselijk dat het stedelijk economische weefsel een evenwicht kent tussen specialisatie en diversificatie, maar vooral ook dat de **top 5-sectoren in de stad** (verschillend stad per stad) het in termen van werkgelegenheid economisch goed doen. In 2006 zorgen de 5 belangrijkste economische sectoren per stad voor 53% (Turnhout, Gent en Roeselare) tot 66% (in Hasselt) van de private werkgelegenheid. Groot- en kleinhandel behoren in de meeste steden tot de top vijf sectoren inzake werkgelegenheid.

In 2006 werd vastgesteld dat de sector van de **zakelijke dienstverlening** (boekhoudkantoren, uitzendbureaus, schoonmaakbedrijven, consultancy bureaus e.d.) de grootste werkverlener is in de Vlaamse centrumsteden. De groei van het aantal jobs in deze sector (2000-2006) verliep parallel met een afname van de werkgelegenheid in de industrie.

In steden die zich **economisch specialiseren**, is de werkgelegenheid afhankelijk van een beperkter aantal sectoren. Dat is het geval in Hasselt, Oostende, Leuven, Brugge, Genk en Aalst. Het aandeel van de bouwsector in de werkgelegenheid is sterk gestegen in Aalst, Hasselt, Kortrijk, Roeselare en Sint-Niklaas. De horeca is dan weer erg belangrijk in steden zoals Brugge en Leuven.

Het aandeel werknemers in **kennisintensieve en creatieve sectoren** geeft het aandeel werknemers in kennisintensieve en creatieve sectoren weer op het totale aantal werknemers in de stad. Dit is gebaseerd op een uniforme Eurostat- en Oeso-classificatie. Leuven, Kortrijk en Gent kennen bijgevolg het hoogste aandeel werknemers in kennisintensieve en creatieve sectoren. In vergelijking met vlaanderen kennen de steden een hoger aandeel werkgelegenheid in kennisintensieve en creatieve sectoren. Hasselt en Sint-Niklaas scoren vooral lager op het vlak van werkgelegenheid in de (medium) hoogtechnologische industrie.

Ondernemerschap

De **netto-aangroei van stedelijke ondernemingen** is een belangrijke aanduiding voor een bloeiend ondernemingsweefsel. Voor een aantal centrumsteden is de netto-aangroei van ondernemingen positief over de ganse periode 2002-2006 (Gent, Hasselt, Leuven, Mechelen en Roeselare). Enkel in Aalst is er zowel in 2002, 2004 als 2006 een afname van het aantal ondernemingen tegenover het voorgaande jaar. De netto aangroei blijft in de centrumsteden iets groter dan gemiddeld in Vlaanderen. Opvallend is dat het aantal ondernemingen nog sterker toeneemt in de stadsrand en de verstedelijkte gemeenten met industriële activiteiten en een stijgende bevolking.

Het aantal **startende ondernemingen** geeft een indicatie van het ondernemingsklimaat, maar misschien nog belangrijker is de **overlevingsgraad** van starters. Gemiddeld is 80% van de in 2003 opgestarte bedrijven 5 jaar later nog steeds actief. Leuven kent met 84,4% de hoogste overlevingsgraad. In Sint-Niklaas (77%) is de overlevingsgraad het laagst. De overlevingsgraad is in 2008 tegenover 2004 gemiddeld met 2,5 procentpunten gedaald. Voor alle centrumsteden behalve Brugge en Leuven is er een daling van de overlevingsgraad. De sterkste daling is er in Sint-Niklaas, Kortrijk, Gent, Mechelen, Hasselt en Aalst. De overlevingsgraad is sterker gedaald bij eenmanszaken.

De **economische groeikracht** geeft in belangrijke mate aan hoe sterk de ondernemingen in een stad staan op de markt en wordt uitgedrukt in termen van evolutie van omzet, toegevoegde waarde en investeringen, en dus van de bijdrage tot welvaartscreatie. De economische groeikracht van een gemiddeld bedrijf in de stad is gestagneerd of zelfs gedaald tussen 2000 en 2006. Algemeen kent een gemiddeld bedrijf in de stad wel een behoorlijk goede zelffinancieringsgraad, wat hen een buffer geeft in economisch moeilijke tijden.

Twee derde van de **buitenlandse investeringen** in België in 2007 vonden plaats in de tertiaire - of de dienstensector. Antwerpen, Brussel, Vlaams- en Waals-Brabant namen 83% voor hun rekening. Dit toont aan dat steden in grote mate aantrekkelijk zijn voor buitenlandse investeringen in de tertiaire sector.

Arbeidsmarkt

De steden hebben een groot aandeel in de werkgelegenheid in Vlaanderen. Het aandeel stedelijke arbeidsplaatsen in de medium- en hoogtechnologische sector bedraagt 43 %, in de creatieve sector 54 %, de kennisintensieve diensten 50%, de quartaire sector 45%, de tertiaire sector 43% en de secundaire sector 29%. Ongeveer de helft daarvan concentreert zich in de grootsteden Antwerpen en Gent. In 2005 werkten in Gent, Hasselt, Kortrijk, Leuven en Turnhout meer mensen dan er mogelijke arbeidskrachten wonen. In Antwerpen, Brugge, Genk, Mechelen en Roeselare lag dit tussen de 90% en 100%. Aalst, Sint-Niklaas en Oostende scoorden zwakker dan de andere steden, maar toch nog altijd beter dan het Vlaamse gemiddelde.

Hoewel de steden veel jobs bieden, ligt de **werkloosheidsgraad** in de meeste steden boven het Vlaams gemiddelde. Vooral de vrij slechte situatie van de grootsteden Antwerpen en Gent en de steden Genk en Oostende valt op. Laaggeschoolden en allochtonen maken in de steden verhoudingsgewijs een groter deel uit van de werklozen dan gemiddeld in Vlaanderen. Door de economische crisis is er bovendien een toename van de werkloosheid. Mannen, jongeren en schoolverlaters worden het eerst getroffen.

Kansarmoede in de steden

Verhoudingsgewijs tellen de centrumsteden meer financieel kwetsbare inwoners. De kloof tussen de hogere en de lagere inkomens is er de voorbije jaren nog toegenomen. In Hasselt, Brugge en Leuven is de inkomensongelijkheid groter dan in Vlaanderen, in de andere steden niet.

Het aandeel **leefloners** ligt in de centrumsteden boven het Vlaams gemiddelde. In Antwerpen en Gent is dat respectievelijk 1% en 1,5% t.o.v. hun bevolking. In 2007 stonden beide steden in voor de ondersteuning van 35% van de leefloners in Vlaanderen. Voor de overige centrumsteden bedraagt dit 20%.

Het aantal leefloners kent tussen 2002 en 2007 de sterkste stijging in het stedelijk gebied rond Brussel (+45%) en in Gent (+27%). Antwerpen kent een lichte daling van 2%, terwijl er in de overige centrumsteden een gemiddelde daling is van 5%. De rest van de gemeenten in Vlaanderen kent een gemiddelde daling van 10%.

Uit een studie 'Stad in werking' van de stad Gent bleken vooral jongeren en personen van niet-Belgische origine in het leefloonstatuut te zitten. Verwacht wordt dat in de steden opnieuw een stijging kan optreden van het aantal leefloners. Dat kan zowel een gevolg zijn van de impact van de crisis op de werkgelegenheid als het gevolg van de regularisatiegolf.

36% van de **niet-werkende werkzoekenden** in 2007 bevond zich in de steden, waarvan 21% in de grootsteden Antwerpen en Gent en 15% in de overige centrumsteden. Laaggeschoolden en mensen van niet-EU origine zijn hierin oververtegenwoordigd. Allochtonen lopen een hoger armoederisico, hun scholingsgraad is lager en hun arbeidsmarktpositie minder gunstig. Op het vlak van hun arbeidsdeelname scoort Vlaanderen zelfs het slechtst in de EU.

Ongeveer 25% van de **rechthebbenden op een voorkeursregeling in de ziekteverzekering** en 30% van de **ouderen met financiële noden** woont in de centrumsteden, waarvan iets minder dan de helft in de grootsteden. Het aantal personen met inkomensgarantie voor ouderen of een gewaarborgd inkomen voor bejaarden is het sterkst in de steden. In Antwerpen en Gent met 6%, in de overige steden met 11%. In de overige gemeenten in Vlaanderen is er een daling met 5%. Ook het

percentage stedelingen dat kampt met overmatige schuldenlast, ligt in de centrumsteden boven het Vlaamse gemiddelde.

Het aantal **geboorten in kansarme gezinnen** is sterk geconcentreerd in de grootsteden (42%) en de overige centrumsteden (16%). Vooral het aandeel van Antwerpen is de laatste jaren toegenomen. En nog opvallend voor de steden: van bijna zes op de tien kinderen geboren in een kansarm gezin heeft de moeder bij haar geboorte niet de Belgische nationaliteit.

De **scholingsgraad** tussen de steden is zeer verschillend. In de meeste steden ligt de schoolse vertraging hoger dan in Vlaanderen. In Antwerpen, Gent, Mechelen, Genk en Oostende loopt de schoolse vertraging in het beroepsonderwijs op tot 70% en meer. Ook het percentage GOK-leerlingen (dat zijn leerlingen die aan één of meerdere van de gelijkenkansen indicatoren voldoen) in het basisonderwijs ligt gemiddeld 10 procentpunten hoger dan in Vlaanderen. In het secundair onderwijs is dit verschil minder groot.

Kansarmoede is in Vlaanderen een belangrijk stedelijk fenomeen. Uit de kansarmoede-atlas van Kesteloot⁷ blijkt dat de toename van kansarmoede zich vooral voordoet in de rand van grootstedelijke centra, terwijl de kernstad zelf een daling kent. Buurten in moeilijkheden zijn voornamelijk te vinden in de 19de-eeuwse arbeidersgordels van de grote steden. Die buurten werden het eerst geconfronteerd met een sterke toename van de werkloosheid als gevolg van de sluiting van nabijgelegen industrie en een lagere scholingsgraad van de inwoners. Bovendien hinkten het wooncomfort en de kwaliteit van buurtvoorzieningen achterop in vergelijking met de betere buurten. Naargelang de stad woont in deze buurten vooral een oudere autochtone arbeidersklasse, dan weer arbeidsmigranten die in de jaren '60 en '70 de sociaal-economisch opwaarts mobiele Belgen vervangen hebben.

Het **gemiddeld inkomen** per inwoner van het **Brussels Hoofdstedelijk Gewest** situeert zich onder het landelijk gemiddelde. Er wonen zowel hele rijke als hele arme inwoners. Hoewel het Brussels Hoofdstedelijk Gewest nog steeds het belangrijkste tewerkstellingsgebied van het land is, kent de werkloosheidsgraad er hoge pieken, vooral bij laaggeschoolde werkzoekenden, jongvolwassenen en werkzoekenden met een vreemde nationaliteit.

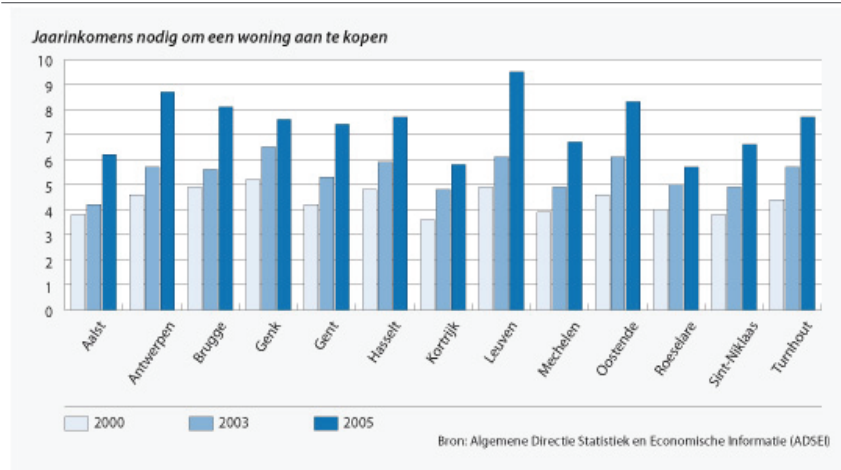
Wonen in de steden

Een belangrijke basisvereiste voor een aantrekkelijke woonstad is de **betaalbaarheid van woningen**. De woningprijzen zijn sinds 2000 sterk gestegen. Sinds 2004 in de steden opvallend sterker dan in Vlaanderen. Zo zijn de woning- en appartementprijzen in de stad op 8 jaar tijd meer dan verdubbeld.

De betaalbaarheid komt in de steden ook meer in het gedrang. Dit heeft te maken met het profiel van de stadsbewoners (meer alleenstaanden, eenverdieners en lage inkomens).

De betaalbaarheid neemt doorheen de jaren duidelijk af omdat het mediaaninkomen nauwelijks gestegen is, terwijl de prijzen van de appartementen/woningen sterk toegenomen zijn. De verhouding tussen de prijzen van de woningen en het mediaaninkomen is het minst gunstig in Leuven, Antwerpen, Oostende en Brugge. In deze steden zijn meer dan 8 mediaaninkomens nodig om een kleine tot middelgrote woning aan te kopen. Een appartement, flat of studio is het duurst in Oostende en Brugge.

⁷ Atlas van achtergestelde buurten in Vlaanderen en Brussel, 2007: het betreft de steden Antwerpen, Brugge, Genk, Gent, Hasselt, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende en Sint-Niklaas

Iets minder dan de helft van alle **sociale huurwoningen** bevindt zich in de centrumsteden. Antwerpen en Gent nemen hiervan bijna een derde voor hun rekening. Een evenredige spreiding van sociale woningen tussen stad en stadsrand is belangrijk om een goede sociale mix te bevorderen. In Brugge, Roeselare, Turnhout, Genk, Oostende, Gent, Antwerpen en Leuven ligt het aandeel sociale woningen in de stad twee tot drie maal hoger dan in de stadsrand. Ondanks de grote inspanningen inzake sociale huisvesting wordt de druk op de wachtlijsten groter.

Huurders hebben het moeilijker om hun woonkosten te betalen dan eigenaars. Dat blijkt ook uit de survey 2008 van de Stadsmonitor: 10% van de huurders tegenover 3% van de eigenaars heeft het moeilijk. In Aalst loopt het aantal huurders dat de huur het afgelopen jaar wel eens niet heeft kunnen betalen op tot 15%. Kortrijk, Brugge, Leuven en Hasselt hebben minder huurders die moeite hebben om hun huur te betalen (ca. 8%).

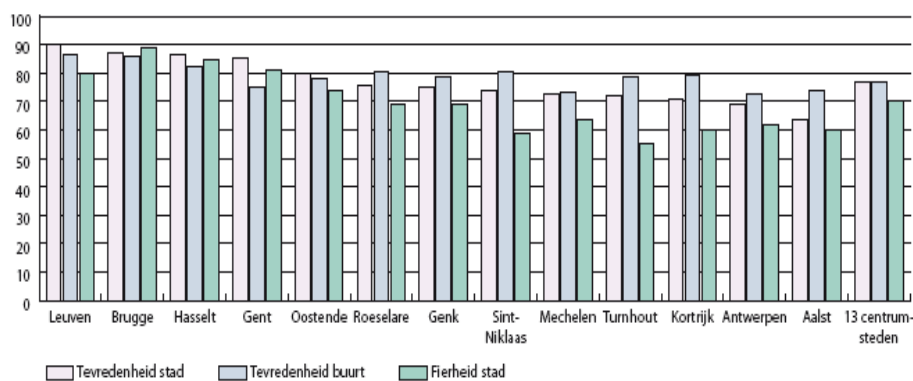
Er zijn weinig actuele gegevens over de **woonkwaliteit** in Vlaanderen. Algemeen kan gesteld worden dat in de steden een belangrijk aandeel van de woningen verouderd is en dat de woningen zelf niet voldoende afgestemd zijn op jonge gezinnen met kinderen en op de vergrijzing. Een onderzoek naar de kwaliteit en de betaalbaarheid van de Gentse privaat verhuurde woningen van het Centrum voor Duurzame Ontwikkeling en het Centrum Lokale Politiek in 2007 bevestigt de problematiek van de woningkwaliteit in de steden. 372 willekeurig geselecteerde woningen werden – als staal representatief voor alle private huurwoningen in het centrum – aan een interne en externe schouwing onderworpen. Uit de schouwingen van de woningen komt ook duidelijk naar voren dat de kwaliteit van de woningen op de Gentse private huurmarkt vaak nog te wensen over laat: 36% van de onderzochte woningen voldoet niet aan de minimumnormen voor bewoonbaarheid volgens de Vlaamse Wooncode. Tot deze groep behoren de woningen met een ernstige indicatie van onveiligheid (CO-vergiftiging, brand- of ontploffingsgevaar, elektrocutie). In 22,4% van de gevallen is dit risico echter vlot te herstellen; voor 12% is dat niet het geval. Nogal wat private huurwoningen kampen ook met vochtschade in min of meerdere mate: iets minder dan de helft. Bij 29,3% is die schade veeleer beperkt, voor 8,7% van de woningen is de vochtschade uitgebreid te noemen, en voor 6,8% is de vochtschade in de woning zeer uitgebreid.

Uit een enquête van VEA (2008) blijkt dat 29% van de woningen nog volledig of gedeeltelijk enkel glas heeft, dat 70% geen vloerisolatie heeft en 17% geen dakisolatie. In de centrumsteden ligt dit percentage wellicht nog hoger. Er is vandaag evenwel nog geen graadmeter om de evolutie richting een **groen stedengewest** goed op te volgen.

In 2009 hebben al meer dan 635 Europese steden, waaronder Antwerpen, Genk, Gent en Hasselt, het Convenant van Burgemeesters ondertekend. Zo verbinden zij zich ertoe verder te gaan dan de energiedoelstelling die de EU (= 8%) heeft vooropgesteld: 20 % **CO2-reductie** tegen 2020. In dit forum, dat op initiatief van de Europese Commissie in samenwerking met het Comité van de Regio's is opgericht, zetten de steden zich in voor een gemeenschappelijk doel: de daling van hun CO2-emissies door te kiezen voor energie-efficiëntie en acties ten gunste van hernieuwbare energiebronnen.

Er is de laatste jaren veel geïnvesteerd in kwaliteitsvolle **architectuur en openbare ruimte**. Dat is goed besteed, want deze investeringen vergroten de aantrekkelijkheid van een stad en maken het leven in een stad heel wat aangenamer. Bovendien blijkt het een oppepper voor de fierheid van inwoners over hun stad. Dat wordt weerspiegeld in het feit dat bijna 75% van de inwoners fier is op zijn stad. De meesten zijn tevreden over de netheid van het centrum, al is dat niet voor elke centrumstad het geval. Vele stedelingen zien de kwaliteit van straten, pleinen, parken, monumenten en gebouwen graag nog een pak hoger liggen. Deze aspecten dragen bij tot een positieve kijk op de identiteit en de uitstraling van een stad en zorgen voor een grotere verbondenheid met de stad. Tevreden inwoners zullen de stad niet vlug verlaten.

Ook de tevredenheid over **de buurt** scoort opvallend hoog. Gemiddeld is drie kwart van de stadsbewoners tevreden over zijn/haar buurt. De tevredenheid over de netheid van de buurt en de groenvoorzieningen ligt iets lager dan elders in Vlaanderen. Bovendien verschilt die sterk van stad tot stad.

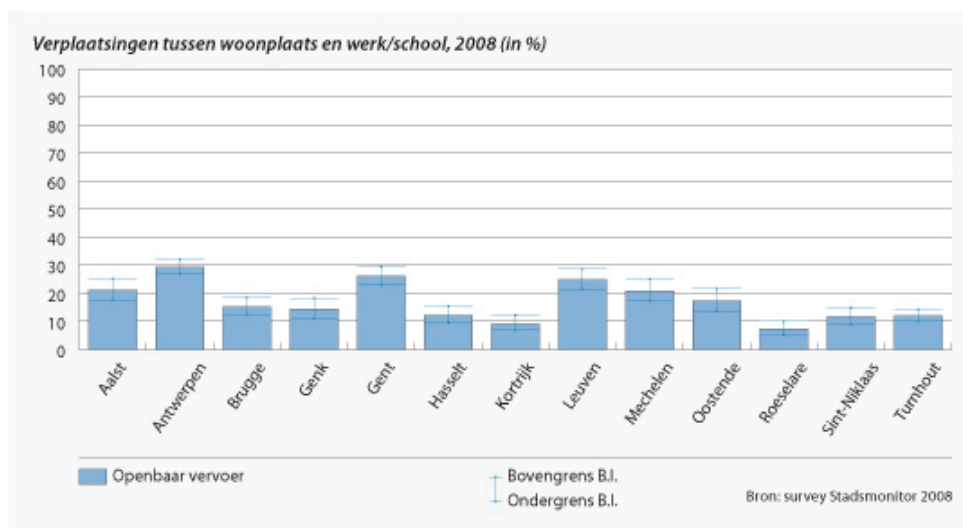
Bron: Stadsmonitor 2008

Of een stad al dan niet aantrekkelijk is, heeft ook te maken met het **voorzieningsaanbod**. Over het algemeen ligt de tevredenheid over de voorzieningen redelijk hoog. Negen op tien inwoners is tevreden over het winkelaanbod. Ook de tevredenheid over het aanbod aan restaurants en cafés en het culturele aanbod ligt hoog. De tevredenheid over sport- en recreatievoorzieningen ligt lager. De verschillen tussen de steden zijn hier groter.

Een goed **voorzieningsaanbod op wijkniveau** bepaalt ook mee de kwaliteit van de leefomgeving. Bijna alle stedelingen zijn tevreden over het aanbod aan zorgvoorzieningen in de buurt, met uitzondering voor de zorgvoorzieningen voor ouderen en de tevredenheid over de kinderopvang. Slechts de helft van de stedelingen vindt dat er voldoende kinderopvang is in de buurt. Ook de tevredenheid over speelvoorzieningen in de buurt is niet bijzonder groot. Globaal vindt slechts één op twee inwoners dat er voldoende speelvoorzieningen zijn. Ook de tevredenheid over jeugdvoorzieningen ligt eerder laag.

Verder blijkt uit de Stadsmonitor 2008 dat in de meeste centrumsteden bijna drie op vier inwoners tevreden is over het **contact met de burens**. Meer dan drie kwart zegt te kunnen rekenen op familie, burens en vrienden bij ziekte. Het vertrouwen in de medemens ligt in de centrumsteden hoger dan erbuiten.

Ook de **verkeersleefbaarheid** is belangrijke factor in de kwaliteit van de woonomgeving. Zo is gemiddeld drie kwart van de stedelingen tevreden over de aanwezigheid van openbaar vervoer in de buurt. Toch wordt de auto nog veel gebruikt voor woon-werk en vrijetijdsverplaatsingen. Dat vertaalt zich in het feit dat onaangepaste snelheid van het verkeer door meer dan de helft van de stedelingen als een probleem wordt ervaren. In Antwerpen, Gent en Leuven heeft het openbaar vervoer de voorbije jaren een marktaandeel van 25% tot 30% in het woon-werkverkeer verworven.

Democratisch draagvlak in de steden

Centrumsteden investeren in **burgerbetrokkenheid**, maar er is nog een weg te gaan. Drie kwart van de stedelingen is tevreden over de informatie over culturele activiteiten, voorzieningen en nieuwe ingrepen en plannen in de stad. Over de inspanningen die de stadsbesturen leveren om de wensen van de bevolking te kennen en hen bij veranderingen in de buurt te betrekken, is amper een derde tevreden. Uit de survey 2008 van de Stadsmonitor blijkt nochtans dat in de centrumsteden een groot potentieel aan burgerschap en **sociaal kapitaal** aanwezig is. Meer dan 1 op 7 stedelingen heeft zich het afgelopen jaar ingezet voor zijn/haar straat, wijk of buurt. De politieke interesse van stedelingen ligt zelfs hoger dan bij de doorsnee Vlaming. Circa 60% van de stedelingen wil problemen onder de aandacht brengen en in zijn/haar straat, buurt of wijk wel eens de handen uit de mouwen steken.

De steden in internationaal perspectief

De steden Antwerpen, Brugge, Brussel en Gent zijn opgenomen in de Urban Audit (2004/2007), een profielbepaling van Europese steden. In **vergelijking met andere Europese steden** kennen deze steden een hoge arbeidsmarktproductiviteit, een lage werkzaamheidsgraad (ook voor ouderen) en een hoge langdurige werkloosheid.

Andere onderzoeken bevestigen deze vaststellingen. Uit de studie 'Vlaanderen vergeleken, benchmarking van Vlaanderen 2008' blijkt dat Vlaanderen haar positie op het gebied van economie en technologisch-innovatieve ontwikkeling in vergelijking met 15 voorbeeldregio's op de meeste punten wel kan handhaven, maar anderzijds maakt Vlaanderen niet echt vooruitgang. Het BBP per inwoner is relatief hoog wat te danken is aan de hoge arbeidsproductiviteit. Minpunten zijn de eerder lage economische groei in vergelijking met overige regio's, de lage werkzaamheidsgraad, een eerder lage graad van ondernemerschap. De innovatie en werkgelegenheid in de kennisintensieve en creatieve sector levert een gemengd matig beeld op.

Een urban audit enquête bij Europese steden, waaronder Antwerpen en Brussel, bracht aan het licht dat de tevredenheid in Antwerpen en Brussel gemiddeld iets hoger is dan in de steden in de ons omringende landen. Antwerpen behoort tot de top voor tevredenheid over het openbaar vervoer en de tevredenheid over zorgvoorzieningen door ziekenhuizen. Over publiek groen en parken is de Antwerpenaar eerder minder tevreden in vergelijking met andere steden in Europa. Wonen is duur in het merendeel van de steden. In Antwerpen is de perceptie nog iets negatiever dan gemiddeld. In vergelijking met andere Europese steden heeft de Antwerpenaar minder het gevoel dat , inwijkelingen geïntegreerd zijn. Wat het veiligheidsgevoel betreft, situeert Antwerpen zich gemiddeld tegenover overige steden in Europa.

De **toeristische aantrekkingskracht** van de Vlaamse steden neemt toe. De kunststeden trekken de meeste toeristen aan. Bijna de helft van alle aankomsten in het Vlaamse Gewest en in Brussel vinden plaats in de kunststeden. Ze zijn goed voor drie op de tien overnachtingen. Sinds enkele jaren wordt een positieve trend opgetekend. In 2007 werd de kaap van 9 miljoen overnachtingen overschreden.

Bestuurskracht in de steden

Stedelijk activisme

De steden kennen een nieuw elan. Ze nemen nieuwe verantwoordelijkheden op, experimenteren met nieuwe invalshoeken en methoden. In 2005 ging in het kader van het Stedenfonds een visitatie door. De voorzitters rapporteerden over 'stedelijk activisme'⁸. 'Het stedelijke activisme heeft te maken met een versterkt leiderschap, met professionalisering (zowel ambtelijk als politiek), met een verbrede kijk op de stad, met een aangevoelde noodzaak om op andere wijzen te besturen, met een actieve stedelijke samenleving die druk legt op het bestuur, met impulsen vanwege centrale overheden, met het aanstekelijke van andere praktijken, met netwerken die tussen mensen van steden ontstaan.'

⁸ Syntheserapport Visitatie 2005, pg 57 e.v

De centrumsteden spelen een belangrijke rol bij de uitvoering van het gemeentedecreet (strategische meerjarenplanning, budgethouderschap). Ze nemen in diverse domeinen zoals onderwijs en huisvesting een regierol op. Ze stimuleren veranderingsprocessen in de eigen organisatie (eenloketdienstverlening, gebiedsgerichte werking, projectmanagement en procesmanagement). Ze verzelfstandigen bepaalde functies (autonome gemeentebedrijven, vzw's) en ze investeren in professionalisering van de ambtelijke organisatie en in strategische besluitvorming. Zo hebben verschillende steden hun medewerking verleend aan een recent SBOV-onderzoek 'Een paradigmatisch sturingsmodel voor strategische beleidsvorming in Vlaamse steden' (2009), waarin dieper ingegaan wordt op de sturingsmodellen die de steden hanteren. De steden hebben ook deelgenomen aan een Werkgroep participatie, die op initiatief van de Vlaamse overheid in 2007 werd opgericht om een visie op participatie en een beleidskader te ontwerpen. Die visie moet zowel lokale bestuurders inspireren, als de vele organisaties die actief zijn in de stad en natuurlijk ook de burgers zelf. De aanbevelingen van deze werkgroep zijn gebundeld met aanbevelingen is neergeschreven in het rapport 'Burgerparticipatie in Vlaamse steden' (De Rynck e.a. 2009).

Stadsregionale blik

Steden hebben ook verder leren kijken dan de stadsgrens. Vele facetten van het maatschappelijke leven reiken verder dan de centrumstad of de randgemeenten. Burgers en organisaties zoals bedrijven, middenveldorganisaties, welzijns- en gezondheidsinstellingen organiseren zich op een stadsregionale schaal. De ontwikkeling aan de ene zijde van de stadsgrens kan niet verklaard worden zonder de ontwikkeling aan de andere kant van de stadsgrens mee in beschouwing te nemen. Een faciliterend kader voor **stadsregionale samenwerking** ontbreekt echter nog. Om hierop in te spelen zijn op initiatief van de Vlaamse overheid in de periode 2008-2009 stadsregionale gesprekken gevoerd. De aanbevelingen die voortgevloeid zijn uit deze gesprekken, zijn te vinden in een verslag 'Een sterke stad en een sterke regio'⁹.

Impact instrumenten Vlaams stedenbeleid

Het **Stedenfonds** wil een combinatie zijn van centrale stimulering en lokale activering. Tot op zekere hoogte is het Stedenfonds erin geslaagd om interactiviteit aan te wakkeren. Het Stedenfonds is een aanjager van stedelijke processen.¹⁰ Ook het **Stadsvernieuwingsfonds** is via de conceptsubsidie een aanjager voor kwaliteitsvolle stadsprojecten¹¹. Het overgrote deel van het budget wordt besteed aan **projectsubsidies**. Tot nu toe werd aan 23 projecten een subsidie toegekend. Het ondersteunen van stadsvernieuwingsprojecten heeft een dynamiek teweeggebracht. De selectie van projecten geldt als een kwaliteitslabel dat mensen en middelen in beweging brengt. Gemiddeld brengt 1 euro subsidie 20 euro aan investeringen met zich mee, zowel van private als van publieke partners. Via de 'masterclasses stadsprojecten' kunnen mandatarissen, ambtenaren, private ontwerpers en ontwikkelaars deelnemen aan een zesdaagse opleiding. Tot nu toe zijn 3 sessies doorgegaan. De resultaten van de eerste sessie werden gebundeld in de publicatie 'Inzet, opzet, voorzet. Stadsprojecten in Vlaanderen'¹².

⁹ Een sterke stad en een sterkere stadsregio. Verslag en aanbevelingen op basis van stadsregionale gesprekken, 2009, Peter Cabus e.a.

¹⁰ Syntheserapport Visitatie 2005, pg 21 e.v.

¹¹ Stadsvernieuwingsprojecten in Vlaanderen. Ontwerpend onderzoek en capacity building, 2009, André Loeckx e.a.

¹² Inzet, opzet, voorzet. Stadsprojecten in Vlaanderen, 2006, André Loeckx e.a.

De steden worden echter nog steeds geconfronteerd met een sectoraal georganiseerde bovenlokale overheid, die de steden vanuit de logica van de individuele ministers en hun entiteiten benadert¹³. Om een al te versnipperd beleid tegen te gaan zijn eind 2007 tussen de Vlaamse overheid en de 13 centrumsteden **stadscontracten** voor de periode 2007-2012 afgesloten. Doel van de stadsprojecten is een betere afstemming tussen het Vlaamse en het lokale beleid te realiseren.

Financiële beperkingen

De financiën van de meeste Vlaamse steden staan onder druk. Diverse studies van Dexia hebben al uitgewezen dat de uitgaven sneller stijgen dan de ontvangsten. Toch bleven de meeste besturen de laatste jaren nog (net) uit de rode cijfers, vooral ten gevolge van een aantal (eenmalige) meevallers die te maken hebben met de gedeeltelijke verkoop van financiële activa (Dexia, Electrabel en Suez, Telenet, ...), met de herstructurering van het Gemeentefonds vanaf 2003 en met de schuldovername-operatie a rato van 100 euro/inwoner in 2008. Een aantal nieuwe uitdagingen zorgen ervoor dat de **lokale financiën** er momenteel niet goed voor staan.

Aan uitgavenzijde worden de steden geconfronteerd met een substantiële stijging van de personeelskosten. Daarnaast staan de besturen voor enorme investeringen op het vlak van waterzuivering (Europese richtlijn oppervlaktewater) en infrastructuur voor ouderen, hogere kosten voor schuldfinanciering door de fors gestegen bancaire marges en de impact van de economische recessie op de mate waarin mensen een beroep doen op het OCMW.

Aan ontvangstenzijde worden ze geconfronteerd met een zware terugval van de dividenden. De blijvende vervennootschappelijking waardoor stedelijke en gemeentelijke belastingontvangsten verdwijnen, en de impact van de economische recessie op de inkomsten uit de aanvullende personenbelasting en de opcentiemen onroerende voorheffing, brengen minder ontvangsten met zich mee.

Daarnaast wordt vastgesteld dat lokale besturen goed zijn voor ca. 50% van de **overheidsinvesteringen**

Besluit

Uit de omgevingsanalyse blijkt dat het **belang van de steden** voor Vlaanderen nauwelijks overschat kan worden. Meer dan een anderhalf miljoen Vlamingen woont in een stad. De **diversiteit** van de stadsbevolking vertaalt zich in een diversiteit aan troeven en noden. Daarnaast zijn nog veel meer mensen aangewezen op de stad voor onder meer hun job, ontspanning, zorg en onderwijs.

Een **ambitieuw en horizontaal Vlaamse stedenbeleid** is meer dan ooit nodig om een belangrijke doelstelling van het pact 2020 waar te maken: de omvorming van Vlaanderen tot een groen stedengewest.

Uit de omgevingsanalyse blijkt dat de **uitdagingen** zich situeren op een heel **brede waaier van domeinen** : economie, innovatie, mobiliteit, ruimtelijke ordening, onderwijs, welzijn en milieu om er maar enkele op te noemen. Verder blijkt dat er vaak grote onderlinge verschillen bestaan tussen de steden. Dat vraagt **maatwerk** in het kader van een **sterk partnerschap** met de stedelijke overheden. Bovendien brengt een Vlaams stedenbeleid ook een belangrijke **internationale dimensie** met zich mee. Ook dat blijkt uit de omgevingsanalyse. De steden in Vlaanderen ontwikkelen zich in een internationaal perspectief en drukken een grote stempel op het imago en de aantrekkingskracht van Vlaanderen in de wereld.

¹³ Syntheserapport Visitatie 2005, pg 62 e.v.

3. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

Visie

Werk maken van duurzame en creatieve steden, in een groen en dynamisch stedengewest

In de inleiding van de beleidsnota en in het besluit van de omgevingsanalyse wordt de noodzaak en het belang van een specifiek stedenbeleid geduid. Steden vragen om een offensief Vlaams stedenbeleid, met een lange termijn perspectief. Het “Groen en dynamisch stedengewest” (hoofdstuk 5 – VIA) en het regeerakkoord vormen de basis voor dit Vlaamse stedenbeleid. Het “Handvest van Leipzig betreffende duurzame steden” (2007) biedt een prima ondersteuning voor het uitwerken van de strategie ervan.

De ambitie van het regeerakkoord luidt:

Werk maken van duurzame, creatieve steden. Stedelijke kernen uitbouwen tot aantrekkelijke woonkernen met een evenwichtige sociale en demografische mix en een sterk sociaal weefsel, met een interessant cultureel, onderwijs-, verzorgings-, mobiliteit-, winkel- en arbeidsaanbod, evenals betaalbare woningen. Ze neemt maatregelen om een vlotte, veilige en breed toegankelijke mobiliteit te garanderen, in het bijzonder in de steden via een multimodale duurzame bereikbaarheid tegen 2020.

Het Vlaamse stedenbeleid 2009-2014 gaat voluit voor haar steden. Hierbij focust ze zich op de kracht van de stad als motor van maatschappelijke, economische en culturele vernieuwing, zonder de kwetsbaarheid van de stad uit het oog te verliezen. Centraal staat het fragiele evenwicht tussen de woon- en centrumfunctie van de stad. Dat evenwicht versterken ten voordele van de bewoners is cruciaal.

De relatie tussen de steden en de Vlaamse overheid is gebaseerd op vertrouwen. Ze biedt ruimte, maar ook ondersteuning. Ze geeft zuurstof, maar ook een houvast. Ze biedt maatwerk, maar ook vrijheid om de eigen noden en vragen best te beantwoorden. Ze beoogt een afstemming tussen het stedenbeleid en het Vlaamse beleid. Ze reikt de steden hefboomen aan om te schitteren. Het Vlaamse stedenbeleid kiest uitdrukkelijk voor “duurzame en creatieve steden”.

Zo’n beleid verdraagt geen grenzen tussen bevoegdheden. Het Vlaamse Stedenbeleid is een horizontaal beleid, gedragen door de voltallige Vlaamse regering en haar administratie. De Vlaamse (centrum)steden zijn knooppunten van mensen, bedrijvigheden, ambities, kansen, maar ook problemen. Al deze lijnen lopen door elkaar, botsen tegen elkaar of verstrengelen. Steden zijn verkenners om al die lijnen in goede banen te leiden. Het Vlaamse Stedenbeleid vertrekt van die realiteit en sluit zich niet op in een hokjesmentaliteit. Zo’n stedenbeleid sloop de muren tussen de verschillende beleidsdomeinen en bundelt de verschillende invalshoeken tot een grote krachtige hefboom en levert maatwerk zodat elke stad kan schitteren. Eén visie, één beleid gekenmerkt door een samenhang tussen de verschillende beleidsdomeinen.

Het stedenbeleid vertrekt vanuit de volgende horizontale doelstellingen :

- kiezen voor samenspraak en partnerschap, op termijn om te zetten in coproductie met de steden, stakeholders en de Vlaamse administratie.
- kiezen voor samenwerken met alle beleidsniveaus, maar met respect voor eenieders bevoegdheden.
- Kiezen voor administratieve vereenvoudiging.
- Kiezen voor meer regie/middelen voor de steden.
- Kiezen voor het faciliteren van netwerking tussen de steden.
- Kiezen voor kennisopbouw en spreiding over steden en stedelijkheid.
- Kiezen voor exploreren en bewandelen van nieuwe paden .
- Eigenheid van elke stad vergt maatwerk.
- De grootsteden en de centrumsteden verdienen een gedifferentieerd en op maat gericht beleid.
- Duurzaam stedenbeleid.
- Kiezen voor kwaliteit.
- Aandacht voor stads- en sociale vernieuwing, voor de steden en de mensen.
- Kiezen voor een Vlaams kader met minimale normen die voor alle steden gelden. Het is aan de steden om keuzes te maken en hogere ambities te formuleren.
- Wat goed is in het huidige Vlaams stedenbeleid wordt verder gezet.

De visie – 'werk maken van duurzame en creatieve steden, in een groen en dynamisch stedengewest' - wordt vertaald in de volgende 9 strategische doelstellingen :

- wonen in de stad wordt aantrekkelijker
- een ruimtelijk stedelijk gebiedsbeleid ontwikkelen
- de steden zetten in op een open en warme samenleving
- de steden groeien uit tot belangrijke centra van creativiteit en ondernemerschap
- de steden vergroenen
- een slimme mobiliteit voor de steden
- de steden bieden meer ruimte voor inspraak en betrokkenheid van bewoners
- een versterkt en doeltreffend Vlaams stedenbeleid in partnerschap met steden die goed bestuurd worden
- alle beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid ondersteunen de steden

Hoe de strategische doelstellingen worden gerealiseerd, wordt weergegeven in 9 operationele doelstellingen :

1. Tegen eind 2013 is het Vlaams Stedenfonds na evaluatie en in samenspraak met de steden geactualiseerd en klaar voor implementatie door de nieuwe stadsbesturen en de VGC in de periode 2014-2019
2. Het stadsvernieuwingsfonds wordt verder gezet en geoptimaliseerd
3. De stadsregionale samenwerking faciliteren
4. Het Vlaamse Stedenbeleid zet de steden positief in de kijker
5. De steden maken van de stadsmonitor gebruik voor hun strategische meerjarenplanning
6. De methodiek van de stadscontracten wordt in samenspraak met de steden uitgebreid met nieuwe sectoroverstijgende thema's en krijgt de methodiek een structurele verankering in de reguliere werking van de Vlaamse overheid
7. Wisselwerkingen met andere beleidsvelden binnen de Vlaamse overheid opstarten en de bestaande verstevigen
8. Het Vlaams stedenbeleid beter wetenschappelijk ondersteunen

9. De samenwerking en het overleg met andere overheden en stakeholders intensifiëren en intern afstemmen in functie van een beter geïntegreerd en onderbouwd stedenbeleid

De stadsmonitor is een prima instrument om de effecten van de strategische en operationele doelstellingen op te volgen. Momenteel telt de stadsmonitor 200 indicatoren gespreid over 10 beleidsdomeinen. De komende jaren wordt verder werk gemaakt van een bruikbare set van indicatoren voor het beleid. Deze bron van informatie kan nog een veel efficiënter instrument worden voor de steden. Het blootleggen van interessante causale verbanden tussen de indicatoren en de resultaten van de survey van de stadsmonitor zal de steden in staat stellen om hun beleid te evalueren en tijdig bij te sturen. Om de steden toe te laten de stadsmonitor te laten gebruiken voor hun meerjarenplanning, zal in overleg met de steden bepaald worden welke bijkomende indicatoren moeten worden ontwikkeld.

Strategische doelstellingen

Strategische doelstelling 1 : wonen in de stad wordt aantrekkelijker

De ambitie van het regeerakkoord luidt:

Stedelijke kernen uitbouwen tot aantrekkelijke woonkernen met een evenwichtige sociale en demografische mix en een sterk sociaal weefsel, met een interessant cultureel, onderwijs-, verzorgings-, mobiliteit-, winkel- en arbeidsaanbod, evenals betaalbare woningen.

De Vlaamse regering wil de betaalbaarheid van het wonen via diverse maatregelen op zowel de sociale als de private markt verbeteren. Specifiek in de steden wil zij de inkomensgrenzen voor sociale eigendomsverwerving en sociale huur verhogen. Een absolute prioriteit blijft het betaalbaar en kwaliteitsvol wonen in de rand rond Brussel. Het sociale woningaanbod wil zij uitbreiden via het Grond- en pandenbeleid.

Daarnaast zal de Vlaamse Regering de kwaliteit van zowel het bestaande als het toekomstige patrimonium stimuleren. Hiertoe wil zij een Vlaamse maatstaf voor duurzaam wonen en bouwen en een duurzame lening invoeren waarin aspecten van betaalbaarheid, aanpasbaarheid, milieu- en energievriendelijkheid aan bod komen. De aanleg van nieuwe wooninfrastructuur zal getoetst worden op het bevorderen van de leefbaarheid en de cohesie van de gehele woonomgeving. Woonbeleid beperkt zich dus niet langer tot kwaliteit en betaalbaarheid alleen, maar gaat in toenemende mate ook over het verbeteren van de leefbaarheid en het samenleven op wijkniveau.

Zo wil zij wonen in combinatie met zorg stimuleren. Ze zal de inplanting van aantrekkelijke woonwijken met voldoende ontmoetingsplaatsen en dicht bij stads- of dorpscentra, met speciale aandacht voor ouderen of mensen met een handicap, waar verschillende woonvormen harmonieus in elkaar overvloeien, ondersteunen. Ook aangepaste huisvesting voor medioren en senioren in combinatie met zorg evenals welzijnsbehoeften in de sociale sector krijgen aandacht. De lokale besturen krijgen ondersteuning bij het voeren het lokale woonbeleid.

Een aantrekkelijke woonstad biedt meer. Zo wil de Vlaamse Regering voldoende kinderopvang realiseren. In grote steden wil zij bijkomend aanbod realiseren via een voorafname. Zij ondersteunt lokale besturen in hun inspanningen om voldoende basisinfrastructuur te voorzien voor jeugd zoals openbare plekken waar kinderen en jongeren zich thuis voelen. De positie van stads(jeugd)theaters verdient bijzondere aandacht. Het verenigingsleven, gemeenschapsvorming krijgen bijzondere aandacht. Zij voorziet middelen voor culturele infrastructuur, cultuurinstellingen, gezonde sportbeleving. Investerings in de restauratie van het onroerend erfgoed in onze steden en gemeenten zijn goed voor de economie en dragen bij tot de aantrekkelijkheid en leefbaarheid. Scholen worden brede leefschole ingebed in de buurt en het sociaaleconomische weefsel.

Wonen en stedenbeleid gaan hand in hand. Het Vlaamse stedenbeleid biedt de steden ondersteuning en ruimte om verder te bouwen aan hun aantrekkingskracht als woonplek, zowel voor de huidige als toekomstige inwoners. De verjonging en verkleuring van de stadsbevolking is een stimulans voor stedelijke ontwikkeling en stadsvernieuwingen.

Volgende klemtonen worden gelegd:

- kindvriendelijke steden.
Stimuli zijn: meer en betaalbare kinderopvang, veilige schoolomgevingen, goed gelegen speelruimtes voor alle kinderen en jongeren, een bloeiend buurtleven die contacten tussen generaties bevordert, een gezonde woonomgeving en vlot, buurtgericht openbaar vervoer.
- betaalbaar wonen op maat van ieders financiële draagkracht en woonwensen. hierbij wordt ook ingezet op de verfraaiing van de buurt.
- aangenaam wonen in nette, groene en gezonde wijken. Aandachtspunten zijn onder meer propere straten, buurtparken, buurtwinkels, minder verkeersdrukte, betere luchtkwaliteit, ruimte voor sport en recreatie, toegankelijke voorzieningen, vlot en voldoende openbaar vervoer. Een goede wijkontwikkeling vraagt een zowel een hoge kwaliteit van het ontwerp van de geplande ontwikkeling als een kwalitatieve uitvoering ervan.
- investeren in kwaliteitsvolle en energiezuinige woningen.
Duurzaam (ver)bouwen en aandacht voor woningen op maat van de stad, in functie van de woonwensen en rekening houdend met de gezinssamenstelling van de bewoners staan hierbij voorop.
- slim en creatief omspringen met de beperkte ruimte.
Een mooi voorbeeld is de omvorming van binnengebieden tot een gemeenschappelijke tuin of een park.

Beleidseffecten en indicatoren (stadsmonitor):

- meer jonge gezinnen blijven in de stad; de stadsvlucht van die groep verkleint.
- toename stadsbevolking;
- meer betaalbare, kwaliteitsvolle en energiezuinige woningen;
- verbetering situatie van achtergestelde wijken;
- kortere en minder lange wachtlijsten en –tijden voor kinderopvang;
- betere afstemming van aanbod en spreiding van de basisscholen op de bevolkingssamenstelling van de buurten
- meer stedelingen zijn tevreden over hun stad en buurt

Strategische doelstelling 2: een ruimtelijk stedelijk gebiedsbeleid ontwikkelen

De ambitie van het regeerakkoord luidt :

Een nieuwe visie voor ruimtelijke ordening in Vlaanderen,

- *maar waarbij er vertrokken wordt van de effectieve uitvoering van het RSV¹⁴, met de uitvoering van de bindende bepalingen, zoals o.m. een verdere, snelle, correcte afbakening van het stedelijk gebied, incl. de woongebieden en de extra bedrijventerreinen, natuurgebied, bosgebied.*
- *Inclusief de gedeeltelijke herziening van het RSV voor de periode '07 – '12,*
- *En de voorbereiding van een nieuw RSV (2020-2050).*

Vertrekkend vanuit het huidige en deels herziene RSV, en verwijzend naar de specifieke ruimtelijke context van stedelijke gebieden, is het wenselijk om verder een ruimtelijk 'stedelijk gebiedsbeleid'¹⁵ te voeren. Een 'stedelijk gebied' is een beleidsmatig begrip, uitgaand van een beleid gericht op ontwikkeling, concentratie en verdichting, maar met respect voor de draagkracht van de omgeving. Dat vertaalt zich in een bijkomend aanbod woningen in een kwaliteitsvolle woonomgeving, een uitbreiding van kwaliteitsvolle ruimte voor economische activiteiten, de versterking van het stedelijk functioneren (diensten, gemeenschapsvoorzieningen) en de stimulering van andere vormen van mobiliteit.

Het instrumentarium zoals omschreven in het regeerakkoord 2009-2014¹⁶ en in het decretaal kader ruimtelijke ordening (incl. decreet Grond- en pandenbeleid), zal worden ingezet in functie van het stedelijke gebiedsbeleid.

Beleids effecten en indicatoren (VRIND):

- Betere ruimtebalans tussen de 4 componenten (stedelijke gebieden, buitengebieden, economie en verkeersinfrastructuur) van het Ruimtelijk Structuurplan

¹⁴ RSV : Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, 1997

¹⁵ RSV, p. 330

¹⁶ O.m. met de maatregelen, zoals opgesomd t.b.v. Doorbraak 5 : Groen en dynamisch stedengewest.

Strategische doelstelling 3 : de steden zetten in op een open en warme samenleving

In het Regeerakkoord staat:

Een volwaardige participatie aan het maatschappelijke leven voor iedereen, met oog voor de maatschappelijk kwetsbare groepen.

De ambitie van Vlaanderen is om te blijven investeren in een breed cultuur-, sport-, vrijetijds en jeugdbeleid waarbij maatschappelijk engagement, participatie interculturaliteit en sociale cohesie centraal staan.

De medewerking aan het nieuwe Vlaamse Actieplan Armoedebestrijding, vertrekkend van de doelstellingen zoals voorzien in het Pact 2020. Vlaanderen werkt aan armoedebestrijding in nauwe samenwerking met onder meer het lokale beleid.

De bevolking vergrijst, en dit zal zeker nog toenemen tot 2050. Daarom werken aan een inspirerend beleid voor ouderen in de stad, met aandacht voor de rol van lokale initiatiefnemers bij een allesomvattend activerend ouderenbeleid.

Het uitbreiden en versterken van de rol van de wijkgezondheidscentra in kansarme buurten, met het oog op het dichten van de gezondheidskloof voor mensen met een laag inkomen. De uitbreiding van de preventieve gezondheidszorg met acties op het lokale niveau.

Er wordt meer werk gemaakt van een onthaalbeleid en we investeren in taalopleidingen.

De evenredige arbeidsdeelname voor kansengroepen op de private arbeidsmarkt wordt versterkt via onder meer sectorale convenants.

Er wordt in grootsteden voorzien in de infrastructurele mogelijkheid om een capaciteitsuitbreiding op te vangen. Deze uitbreiding moet gepaard gaan met flankerende maatregelen voor het succesvol begeleiden van grote aantallen anderstalige leerlingen.

Steden zijn een staalkaart van de maatschappij. Van bloeiende buurten tot achterop hinkende wijken. Van welvaart tot armoede. Van voorsprong tot achterstand. Dat brengt met zich mee dat steden het leven van mensen op een hoger niveau kunnen tillen, maar tegelijkertijd meer dan de rest van Vlaanderen kampen met armoede en uitsluiting.

Steden die zich enkel richten op de meest succesvolle mensen, ontwikkelen zich met verschillende snelheden in tegengestelde richtingen. De strijd tegen armoede en uitsluiting veronderstelt werken op verschillende fronten tegelijk. Op verschillende beleidsdomeinen én op verschillende bevoegdheidsniveaus tegelijkertijd. Een open en warme samenleving is een doel dat samenwerking veronderstelt. Een integraal en inclusief beleid op stads- en Vlaams niveau is de aangewezen weg.

Beleids effecten en indicatoren (stadsmonitor):

- daling van de armoede minder stedelingen ervaren discriminatie
- de toegankelijkheid tot de gezondheidsvoorzieningen voor de stedelingen verbetert en hun welbevinden vergroot
- de tevredenheid over het aanbod en de kwaliteit van de voorzieningen in de stad stijgt
- het vertrouwen van de stedelingen in het stadsbestuur en haar diensten neemt toe
- de jeugd- en de langdurige werkloosheid daalt aanzienlijk
- de schoolse vertraging neemt af en meer jongeren halen een diploma of getuigschrift
- de beeldvorming over de ander wordt positiever

Strategische doelstelling 4 : de steden groeien uit tot belangrijke centra van creativiteit en ondernemerschap

In het regeerakkoord staat:

De 'lerende Vlaming' betekent dat we alle mensen kansen geven om hun talenten maximaal te ontplooiën, hun hele leven lang. We moeten investeren in de ontwikkeling van talenten en vaardigheden van elk kind, elke jongere en elke volwassene. Ook op de arbeidsmarkt moet elk talent tot zijn recht kunnen komen.

Met de Verklaring van Leuven (april 2009) is het Bolognaproces een nieuwe fase ingetreden, waarin onder andere objectief aantoonbare kwaliteit van instellingen en opleidingen voorop staat, en waarin meer studenten, onderzoekers, docenten en afgestudeerden zonder obstakels mobiel moeten kunnen zijn in Europa.

We maken voor het arbeidsmarktbeleid werk van een nieuwe afstemming tussen de diverse niveaus. De regio's en steden waar de gevolgen van de crisis sterker worden gevoeld, zullen ook als lokale draaischijf voor acties in het kader van het Vlaamse anticrisisbeleid een concrete rol kunnen spelen in hun regio op het vlak van het stimuleren van het ondernemerschap of het definiëren van cruciale projecten.

We willen dat genoeg mensen de stap zetten naar een eigen zaak. Voor bedrijven moet er voldoende ruimte zijn. Maar Vlaanderen heeft vooral meer 'open' ondernemers nodig: ondernemers die openstaan voor mogelijkheden van duurzame economische groei, innovatie en internationalisering, en die ook volledig valoriseren op een maatschappelijk verantwoorde wijze. Hiervoor willen we sterke klemtonen leggen op nieuwe speerpunt domeinen, zoals de groene economie en de noodzaak aan internationale groei bedrijven. Belangrijke sectoren verdienen daarbij expliciete aandacht. Door van dit innovatie-ecosysteem een groot project te maken, kiest de Vlaamse overheid resoluut voor vernieuwing en verjonging van het Vlaamse maatschappelijke én economische weefsel. Dat weefsel is gegroeid en ontwikkeld vanuit de portfolio aan competenties die in en rond de voertuigindustrie in Vlaanderen. We bouwen daarnaast een vernieuwend en proactief beleid uit in nieuwe sectoren en bedrijvenclusters. Hierbij willen we de competitiviteit van onze klassieke sterke sectoren, met name in de industrie, omkaderen en ook beloftevolle en toekomstgerichte activiteiten beter laten ontwikkelen in Vlaanderen. Dit geldt in het bijzonder voor de dienstensectoren, zoals de financiële activiteiten en vrije beroepen, maar ook de creatieve activiteiten, zoals de gamingsector. We stimuleren bovendien toerisme, media en cultuur als volwaardige economische sectoren. Deze aanpak heeft ook als doel de transformatie van ons economische weefsel naar meer innovatie en internationalisatie te versnellen.

Steden bieden toekomst en stimuleren vernieuwing. De aanwezigheid van talent, kennis, ervaring en lef is de natuurlijke biotoop voor vernieuwing. Bovendien zorgen onderwijsinstellingen voor een nooit aflatende stroom van nieuwe kansen op innovatie en creativiteit. Ook de recente verjonging van de steden is een belangrijke troef. Jonge mensen staan meestal open voor vernieuwing en een stad biedt hen voldoende prikkels om het beste uit zichzelf te halen. En op hun beurt zetten jonge ondernemers, kunstenaars en wetenschappers steden op de kaart.

Steden kunnen heel wat laten bewegen met de eigen beleidsinstrumenten. Tal van initiatieven worden genomen om hun stad aantrekkelijker te maken voor ondernemers. Zo bieden ze jonge starters hulp via premies, investeren ze in atelierruimte en huisvesting voor creatieve ondernemers.

Ook stimuleren ze de vorming van netwerken tussen onderwijsinstellingen en de bedrijfswereld. Maar de bovenlokale regelgeving begrenst hun handelen. Het Vlaamse Stedenbeleid komt tegemoet aan de vraag van steden naar meer bewegingsvrijheid. Dat betekent maatwerk leveren en ruimte laten voor eigen accenten. Door steden hefboomen aan te reiken om hun rol te versterken en door samen te werken, over de beleidsgrenzen en bevoegdheidsgrenzen.

Beleids effecten en indicatoren (stadsmonitor)

- De economische aantrekkingskracht van de steden neemt toe.
 1. Het aandeel werknemers in kennisintensieve en creatieve sectoren neemt toe.
 2. De netto-aangroei van de stedelijke ondernemingen stijgt;
 3. De overlevingsgraad van de starters verbetert.
 4. De economische groeikracht stijgt.
 5. Het aandeel buitenlandse investeringen in de steden groeit.

Strategische doelstelling 5 : de steden vergroenen

Samenvattend, luidt de ambitie van het regeerakkoord :

Met het hoge aandeel bevolking in steden, waar er ook een hoge druk op de leefomgevingskwaliteit bestaat, is de behoefte aan natuur en bos zeer groot. Daarom is het creëren van meer natuur en bos in en om de stad des te belangrijker. Het regeerakkoord stelt daarom het realiseren van stadsrandbossen, kwalitatief hoogstaande groene ruimte in de stad, natuurgebieden in de stadsrand, met aandacht voor de toegankelijkheid, beleefbaarheid, en verhogen biodiversiteit ervan, voorop. Speelbossen behoren daar eveneens toe, net zoals duurzame – beleefbare - landbouw in de stadsrand.

Naast het realiseren van groen, is het ook belangrijk om de leefomgevingskwaliteit in de steden sterk te verbeteren. Het gaat o.a. over verbeteren van de luchtkwaliteit, minder geluid, de reductie van afval en het verruimen van het afvalbeleid naar een duurzaam materialenbeleid, integraal waterbeleid, en het versneld saneren van verontreinigde bodems.

De uitvoering van het Europese klimaatbeleidsplan, het Vlaamse klimaatbeleidsplan 2006-2012, en de opmaak van het Vlaamse klimaatbeleidsplan 2013-2020, verhogen de leefomgevingskwaliteit in gans Vlaanderen, zowel in de steden als in het platteland.

Specifiek ten behoeve van de steden wordt in het regeerakkoord verwezen naar :

Voor de reductie van de afvalberg en verruimen van afvalbeleid naar duurzaam materialenbeleid worden partnerschappen afgesloten met de steden die mee een voorbeeldfunctie willen vervullen.

Vele van onze steden liggen langs waterlopen. Een goede waterkwaliteit is dan ook een must. Het Vlaamse Regeerakkoord benadrukt het belang van een integraal waterbeleid en stelt een goede waterkwaliteit van de meeste waterlopen tegen 2020 voorop.

Steden bieden ruimte waar mensen elkaar ontmoeten, waar ze kunnen ontdekken maar ook waar ze tot rust kunnen komen. Rivieren en waterlopen in de steden worden herontdekt en terug aan de stad gegeven. In de steden komt er terug plaats voor ondermeer buurtparkjes, speelweiden, volkstuintjes.

Belangrijk voor de steden is dat vervuilde terreinen ('brownfields') versneld gesaneerd worden.

Dit laat toe naar aantrekkelijkere steden te evolueren, waar het aangenaam wonen en werken is. De woningen van deze steden worden eveneens duurzaam gebouwd of verbouwd. Een 'duurzame lening' wordt hiervoor in het leven geroepen. Daarnaast streven we naar een sterke vergroening van de economie. Het beleidsplan energie bevat daartoe heel wat instrumenten.

Zoals afgesproken in het Pact Vlaanderen 2020 moet Vlaanderen in 2020 ook op vlak van water- en luchtkwaliteit, bodembescherming, geluidshinder en biodiversiteit even goed scoren als andere economische topregio's. Met de inrichting van emissiearme stadszones zullen steden actief bijdragen aan een gezondere leefomgeving en de beperking van fijn stof.

Met het oog op de ontwikkeling van een 'groen dynamisch stedengewest' zal veel aandacht gaan naar het overgangsgebied tussen het stedelijk gebied en het buitengebied. Het Randstedelijk gebied moet evolueren van breuklijn tot knooppunt. Geïntegreerde Randstedelijke groenprojecten (bv stadsbossen, stadsrandbos, groenpool) zijn de sleutel voor het realiseren van die knooppunten. Ze verbinden groene structuren die in het stedelijk weefsel indringen met de groene structuren in het buitengebied.

Niet alleen moet er in de steden meer ruimte en aandacht voor groen komen, ook groeien de steden uit tot eco-steden, met prioritaire aandacht voor klimaatveranderingen, de milieuproblematieken en de gezondheid van haar bewoners. Ondanks investeringen en de verbetering van verschillende milieu indicatoren, zullen extra inspanningen nodig zijn, vooral voor de reductie van CO₂ en het brengen van groen in de stad. Afstemming met de Vlaamse richtlijnen en normen is daarbij cruciaal.

Vandaag hebben steden een pak ongebruikte ruimte. Het zijn plekken waar mensen niet komen als het niet moet. Die onbenutte plekken teruggeven aan de inwoners geeft zuurstof aan de stad. Het Vlaamse Stedenbeleid zal via een maximale afstemming en samenwerking met de bevoegde entiteiten samenwerken om groene steden te realiseren. Die samenwerking zal in bijzonder tot uiting komen in de nieuwe editie van de gemeentelijke samenwerkingsovereenkomst milieu met gemeenten.

Beleidseffecten en indicatoren (stadsmonitor)

- Evolutie van het aantal m² toegankelijk groen per inwoner op wandel- en fietsafstand
- Parameters leefomgevingkwaliteit

Strategische doelstelling 6 : naar slimme mobiliteit in de steden

Samenvattend, luidt de ambitie van het regeerakkoord :

Doorbraak 4 heeft het over Vlaanderen als slimme draaischijf van Europa, met een slimme mobiliteit en logistiek.

De uitdaging bestaat erin de mobiliteit beheersen en duurzamer maken voor het dichtbevolkte Vlaanderen. De steden bevinden zich op de knooppunten van onze mobiliteitsassen.

De toename van het personenvervoer en het goederenvervoer doet files aangroeien en vergroot het risico op verkeersongevallen. Het vervoer over water en spoor kan de groei van het goederenvervoer nog niet helemaal opvangen. Ons mobiliteitssysteem moet verbeterd worden om de effecten op onze economie, onze gezondheid en ons milieu te beperken en tegelijk onze logistieke positie in West-Europa te versterken.

Investerings in de havens, de binnenvaart, de openbaarvervoersinfrastructuur, de fietsinfrastructuur en een aanpak van missing links zijn noodzakelijk. We moeten het onderhoud van de weginfrastructuur versterken en dynamisch multimodaal verkeers- en vervoersmanagement uitbouwen. Een prioritaire opdracht voor het openbaar vervoer is het aanbieden van een echt alternatief tegen aanvaardbare kosten voor het woon-werkverkeer en schoolverplaatsingen.

De impact op de mens en het milieu (fijnstof, CO₂, NO_x, geluid,...) wordt beperkt, conform de Europese doelstellingen. Daarbij hanteren we het STOP-principe ('eerst Stappen en Trappen, dan Openbaar vervoer en ten slotte het Privé-vervoer') en investeren we in verkeersveiligheid.

De Vlaamse regering neemt maatregelen om een vlotte, veilige en breed toegankelijke mobiliteit te garanderen. Deze globale aanpak voor gans Vlaanderen zorgt er mee voor dat de bereikbaarheid van ondermeer de steden tegen 2020 merkbaar verbeterd. Door :

- te investeren in Stappers en Trappers, met bijzondere aandacht naar aantrekkelijke en veilige routes.
- te investeren in het openbaar vervoer, op basis van de Mobiliteitsvisie 2020 van De Lijn, met bijzondere aandacht naar o.m. de tramprojecten, doorstroming, en een verbeterde bereikbaarheid van bedrijventerreinen en werklocaties, in overleg ook met de NMBS
- bij de investeringen in privévervoer prioritair een aantal missing links, weg te werken, een multimodaal dynamisch verkeersmanagement te ontwikkelen, en in te zetten op milieuvriendelijke voertuigen .

Het mobiliteitssysteem moet verbeterd worden om de negatieve effecten op de economie, de gezondheid en het milieu te beperken en tegelijk de logistieke positie van Vlaanderen in West-Europa te versterken. Een betere verkeersleefbaarheid is een prioriteit voor de stedelingen. Duurzame mobiliteit is ook essentieel voor het welslagen van de strategieën voor de bestrijding van de klimaatverandering, het bevorderen van de economische groei en duurzame ontwikkeling.

Op 25 september 2007 werd het "Groenboek Stedelijke Mobiliteit" goedgekeurd. De debatten die daarop volgden, toonden aan dat er op Europees vlak meer nodig was dan een groenboek, en dat acties dringend nodig waren. Het op 30.09.09 door de Commissie goedgekeurde "Actieplan Stedelijke Mobiliteit" is daar het resultaat van. In dit actieplan worden 20 concrete maatregelen voorgesteld die de stedelijke, regionale en nationale autoriteiten kunnen helpen om hun doelstellingen ivm "duurzame stedelijke mobiliteit" te bereiken. Omdat de steden direct door deze maatregelen worden gevat, zal vanuit het Vlaamse stedenbeleid actief meegewerkt worden aan de initiatieven van de bevoegde minister en administratie.

Een duurzaam mobiliteitsbeleid is geen anti-autobeleid, maar een beleid dat vertrekt vanuit het STOP-principe: **voorrang voor voetgangers** (Stappers), **fietzers**(Trappers) en **collectief vervoer** (Openbaar vervoer). Pas daarna komt Privévervoer.

Steden lenen zich omwille van de nabijheid en de hoge concentratie aan potentiële openbaar vervoergebruikers hier perfect toe. Steden die hun mobiliteitsbeleid vanuit dit uitgangspunt opbouwen, worden leefbaarder, veiliger en bereikbaarder. Dat veronderstelt o.m. een aangepaste inrichting van het openbaar domein (bv buurtparking voor wagens en fietsen, structurele en duurzame oplossingen zoeken voor de laad- en losproblematiek in de stadscentra), het beter laten inhaken van de verschillende vervoersmodi (bv fiets op de tram), het stimuleren van duurzaam vervoer (bv oplaadplaatsen voor elektrische stadswagens), sensibiliseringscampagnes en werken met verkeersleefbaarheidsplannen op wijk en stadsniveau, het beter verbinden van de woon en werkkernen binnen en tussen de steden.

Beleids effecten en indicatoren (stadsmonitor):

- Modal shift naar meer duurzame vervoerswijzen cfr. STOP-principe
- Gebruik personenwagens daalt voor korte verplaatsingen (minder dan 10 km), zowel voor functionele verplaatsingen (woon-werk, woon-school, winkel- als werk-werk verplaatsingen) als voor verplaatsingen in de vrije tijd.
- de milieukwaliteit van de steden verbetert
- Aantal kilometers realisatie fietspaden en tramassen, heraanleg doortochten in stedelijke gebieden
- de verkeersveiligheid verhoogt, met als indicator het dalen van het aantal verkeersongevallen en verkeersslachtoffers
- er is grotere tevredenheid bij stadsbewoners als het gaat om mobiliteit (vb. aanwezigheid van halte voor openbaar vervoer in de buurt, en het rijgedrag, inrichting publiek domein).
- In stadsvernieuwingsprojecten zijn voet- en fietspaden beter ingebed in het groene en blauwe kader van de projecten en bij uitbreiding in de blauw-groene netwerken van de stad.

Strategische doelstelling 7 : de steden bieden meer ruimte voor inspraak en betrokkenheid van bewoners

Het regeerakkoord bepaalt :

De bedoeling is om het bestuur dicht bij de burger te brengen. We opteren voor een opbouw van onderuit. Het Vlaamse beleid streeft naar een volwaardige participatie aan het maatschappelijk leven voor iedereen.

Het Charter van Leipzig wijst op de noodzaak van betrokkenheid van dat burgers, de bedrijfswereid en het middenveld bij het stedelijke ontwikkelingsbeleid. Inwoners zijn de beste graadmeter voor de beoordeling van het bestuur van een stad. Hun mening en betrokkenheid zorgt voor een geleefde stad in plaats van een geplande stad.

Binnen de eigen instrumenten van het Vlaams stedenbeleid blijven inspraak en participatie de hefboomen voor stadsontwikkeling.

Betrokkenheid en inspraak stimuleren is een continu proces. Elke dag zetten de steden nieuwe participatieve processen op, worden nieuwe inspraakmodellen uitgeprobeerd. Veranderende steden, vragen eigentijdse participatiepraktijken en bestuurskrachtige stadsbesturen. Eén van de aandachtspunten in deze legislatuur - is de invoering van de aanbevelingen van het eindrapport "Burgerparticipatie in de Vlaamse steden" (olv prof F De Rynck). Het rapport werd op 5 februari 2009 voorgesteld aan de Commissie Stedenbeleid van het Vlaams Parlement. Het rapport richt zich niet alleen tot de steden, maar ook tot Vlaamse overheid. Zij heeft met haar bevoegdheden, decreten, regelgeving, en subsidiëring zowel een directe als indirecte invloed op het stedelijke participatiebeleid.

Binnen het Vlaams stedenbeleid zullen vernieuwende plannings- en participatievormen ondersteund worden. Zo is het is wenselijk rond voor de steden belangrijke thema's een soort toekomstdenken met de steden op te zetten. Hoe kunnen steden en Vlaanderen nog beter kennis over de evolutie van de steden opbouwen? Internationaal gezien maken het toekomst- en procesdenken een steile opgang.¹⁷ De meerwaarde om toekomstscenario's voor Vlaamse steden te maken is immers veelzijdig. Het betreffen experimenten die lokale en bovenlokale overheidsactoren, vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties, academici en inwoners aanzetten tot samen denken op langere termijn.

Beleids effecten en indicatoren (stadsmonitor)

- het aandeel van de inwoners dat zich voldoende geïnformeerd voelt over de activiteiten, de dienstverlening, de initiatieven en de beslissingen over en door de stad neemt toe;
- Het aandeel van de inwoners dat vindt dat het stadsbestuur de inwoners voldoende raadpleegt.

Strategische doelstelling 8: een versterkt en doeltreffend Vlaams stedenbeleid in partnerschap met steden die goed bestuurd worden

Het regeerakkoord bepaalt:

De financiering van de stedelijke functies wordt verder verzekerd.

De Vlaamse Regering zet zich tijdens deze beleidsperiode sterk in voor de verbetering van de eigen binnenlandse organisatie. Uitgangspunten daarbij zijn: het beginsel van de subsidiariteit, de versterking van de bestuurskracht van alle lokale besturen, een drastische vereenvoudiging van de vele intermediaire structuren en organen, herfinanciering van de steden en gemeenten, een sterk partnerschap tussen Vlaanderen en de provincies en de lokale besturen op basis van gelijkwaardigheid. De Vlaamse Regering stelt zich tijdens deze legislatuur terughoudend op bij nieuwe decreten, uitvoeringsbesluiten en richtlijnen die effect hebben op de lokale besturen.

Versterking bestuurskracht van alle lokale besturen. Legislatuurplan en de sectorale plannen integreren in 1 lokaal meerjarenplan. Vereenvoudigen van de toezichtsregels en administratieve vereenvoudiging.

¹⁷ Voorbeelden zijn de vele initiatieven in verschillende landen en steden rond 'urban future', transitie management, toekomsbeelden, 'cities in transition', etc., topics binnen EUKN, internationale EURA-congressen in Chicago en Madrid, ... Vlaanderen mag hier niet achterblijven. Een voor het Vlaams stedenbeleid boeiend lopend onderzoek, die deze methode exploreert, is het SBOV-onderzoek "**Scenario's: impact van maatschappelijke ontwikkelingen inzake multiculturaliteit op de stedelijke organisatie**" (2009-2011 – dr. Thomas Block/U Gent). Ze is niet alleen als methodiek interessant voor het Vlaams stedenbeleid, maar tegelijk speelt ze in op operationele doelstelling 1.2. van de beleidsnota. Concreet legt het onderzoek volgende voor de steden uitdagende vragen voor. Welke maatschappelijke evoluties inzake multiculturaliteit komen waarschijnlijk en mogelijks op de Vlaamse centrumsteden af? Wat is hun impact? Hoe zal de bestuurlijke organisatie van de stad er binnen 20 à 30 jaar uitzien? Deze toekomst is amper voorspelbaar, wel voorstelbaar. Ondanks veel of weinig onzekerheden over allerlei maatschappelijke evoluties inzake etnische en culturele diversiteit wordt gezocht naar scenario's die de toekomst verkennen. Scenario's zijn hier echter geen strategieën, maar veeleer "hypotheses of different futures specifically designed to highlight the risks and opportunities involved in specific strategic issues" (Ogilvy & Schwartz, 2004).

Herfinanciering van de steden en de gemeenten. Lokale fiscaliteit: manier zoeken voor een betere balans tussen de bijdrage van de gezinnen en deze van bedrijven

Minder bestuurlijke drukte door een interne staatshervorming. Vrijwillige fusie van gemeenten . Decreet intergemeentelijke samenwerking uitbreiden tot interbestuurlijke samenwerking. Taakafspraken met lokale en provinciale besturen. Naar analogie met de gehanteerde ontvoogdingsmogelijkheden voor Ruimtelijke Ordening, moeten de lokale besturen, binnen een afgesproken kader van kwaliteitsgarantie , ook de mogelijkheid krijgen om op eigen initiatief bepaalde taken te regisseren en te organiseren. De benodigde middelen zullen daartoe worden overgedragen.

Het Vlaams stedenbeleid zal de steden nauw betrekken bij de invulling en uitwerking van de beleidsdoelen en de instrumenten. Het Vlaams stedenfonds, het stadsvernieuwingsfonds en de stadscontracten worden onverminderd verder ingezet. Het succes van de kennisuitwisselingsprogramma's met de steden worden doorgetrokken. Met dit pakket aan financiële en ondersteuningsmaatregelen kunnen de steden de komende jaren hun plannen verder realiseren.

Vlaanderen kan de kans op succes groter maken door stadsbesturen de nodige beleidsruimte en -instrumenten aan te reiken. De ondersteuningsmechanismen van de Vlaamse overheid mogen geen keurslijf opleggen aan de steden en moeten gepaard gaan met zo weinig mogelijk planlast.

Vanuit het Vlaams stedenbeleid wordt actief meegewerkt aan de initiatieven van de minister van Binnenlands Bestuur om op basis van de uitgevoerde planlast meting de uitvoering van het planlast decreet door te voeren, zodat dit leidt tot een planlast vermindering voor de steden.

Beleids effecten en indicatoren (visitatie Vlaams stedenfonds):

- De stadsbesturen zijn tevreden over het Vlaamse stedenbeleid

Strategische doelstelling 9 : Alle beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid ondersteunen de steden

Het regeerakkoord stelt:

Zoals opgenomen in het Vlaamse Regeerakkoord, zal de Vlaamse Regering werk maken van een open en innovatieve overheid, die optreedt tegen de verkokering. Door haar toegenomen complexiteit en onderlinge verwevenheid vraagt de huidige samenleving dat de Vlaamse overheid meer geïntegreerd gaat werken. Meer en meer beleidsthema's vragen om een beleidsdomein- en bestuurslaagoverschrijdende aanpak.

Voor de interne werking moet het topmanagement van de Vlaamse administratie initiatieven nemen om de verkokering tegen te gaan en meer interne samenwerking en synergieën tot stand te brengen.

Voor de coördinatie van grote projecten, met betrokkenheid van diverse administratieve entiteiten, wordt gezorgd voor een gemandateerd projectmanagement

Dat sluit aan bij het Charter van Leipzig van 2007: *“Voorts hebben wij steeds meer behoefte aan holistische strategieën en gecoördineerde maatregelen van alle personen en instellingen die bij het stedelijk-ontwikkelingsproces zijn betrokken. Dat proces gaat verder dan de grenzen van afzonderlijke steden. Ieder bestuursniveau (lokaal, regionaal, nationaal en Europees) is verantwoordelijk voor de toekomst van onze steden. Daarom moet de coördinatie van sectorale beleidsgebieden worden verbeterd en dient er een nieuw gevoel van verantwoordelijkheid voor geïntegreerd stedelijk-ontwikkelingsgebied te komen ten einde dit “multi-levelbestuur” werkelijk te maken. Ook dient ervoor te worden gezorgd dat de beleidsuitvoerders op alle niveaus over de generieke en horizontale vaardigheden en kennis beschikken die nodig zijn om de steden tot duurzame gemeenschappen uit te bouwen.”*

Ook het Visitatierapport 2005 over het Vlaams Stedenfonds wees nadrukkelijk op het belang van een horizontaal Vlaams Stedenbeleid.

Deze visie krijgt bijval in een aantal nieuwe studies en publicaties, zoals het rapport van de Werkgroep Participatie “Burgerparticipatie in Vlaamse Steden. Naar een innoverend participatiebeleid”. Ook het rapport “Een sterke stad en een sterke stadsregio” dat de conclusies bundelt van het discussieplatform “Rasterstad en stadsregionale samenwerking” onderstreept het belang van een horizontaal Vlaams Stedenbeleid.

Het Vlaams Stedenbeleid pleit daarom voor een bevoegdheidsoverschrijdende en projectmatige aanpak. Concreet betekent dit een samenhangend en op elkaar afgestemd beleid, dat de verschillende beleidsdomeinen en administraties met elkaar verbindt.

Deze aanpak vertrekt van een gemeenschappelijke agendabepaling binnen de administraties en de afstemming van de Vlaamse agenda op deze van de steden. Op die manier worden de schotten tussen de beleidsdomeinen neergehaald en vermindert de planlast. Meer maatwerk, minder betutteling en beter geïntegreerde procedures komen in de plaats.

Beleids effecten en indicatoren:

- Meer samenwerking tussen beleidsdomeinen op Vlaams niveau

Operationele Doelstellingen

Operationele doelstelling 1 : Tegen eind 2013 is het Vlaams Stedenfonds na evaluatie en in samenspraak met de steden geactualiseerd en klaar voor implementatie door de nieuwe stadsbesturen en de VGC in de periode 2014-2019

Het regeerakkoord stelt:

De verdere financiering van de stedelijke functies wordt verder verzekerd door het Stedenfonds.

De lopende beleidsovereenkomsten 2008-2013 worden onverminderd verder gezet. De jaarlijkse dotatie aan het Stedenfonds blijft groeien. Deze financiële garantie moet de steden ruimte geven hun uitdagingen doelmatig aan te pakken en hun stedelijke functies kwalitatief en klantgericht te verzorgen.

De administratieve rapportering wordt zoveel mogelijk vereenvoudigd en de financiële controle geoptimaliseerd.

Het is belangrijk om onmiddellijk met de voorbereiding van de convenantperiode 2014-2019 te beginnen. Daartoe wordt in 2011 een Visitatieronde in de 13 steden en de VGC georganiseerd. De opdracht is tweeledig:

- per stad en voor de VGC de voortgang, de effectiviteit en de efficiëntie van de beleidsovereenkomst evalueren en eventueel voorstellen tot bijsturing formuleren
- een globale evaluatie maken van de efficiëntie en effectiviteit van het decreet als beleidsinstrument en voorstellen tot bijsturing formuleren.”

Het resultaat van de visitatieronde is een rapport per stad en een syntheserapport met aanbevelingen over het Vlaams stedenfonds. Deze rapporten worden tegen eind 2011 verwacht.

De steden en het Kenniscentrum Vlaamse steden worden nauw betrokken bij de uitwerking en de opvolging van de resultaten van de Visitatie. Volgend punt op de agenda is het debat over de resultaten van de Visitatie voor het Vlaams Stedenfonds en de uitwerking van verbeterpunten voor de periode 2014-2019. Met de conclusies van het auditverslag van het Rekenhof over de verdeling en de besteding van de middelen (augustus 2009) zal rekening gehouden worden als het instrument Vlaams Stedenfonds op punt wordt gesteld. Een bijgestuurd en geupdatet Vlaams stedenfonds moet het resultaat zijn van deze werkwijze. Deze timing laat toe om de steden en de VGC tijdig op de hoogte te stellen van de precieze modaliteiten voor het afsluiten van de beleidsovereenkomst 2014-2019.

Operationele doelstelling 2 : het stadsvernieuwingsfonds wordt verder gezet en geoptimaliseerd

Het regeerakkoord stelt:

De verdere financiering van de stedelijke functies wordt verder verzekerd door het stadsvernieuwingsfonds.

In Vlaanderen is het stadsvernieuwingsfonds (decreet van 22.03.2002) het nieuwe hulpinstrument voor stedelijke ontwikkeling. Het Vlaamse Stedenbeleid subsidieert stadsvernieuwingsprojecten, die voldoen aan een aantal strenge criteria: de kwaliteit van het architecturaal en stedenbouwkundig ontwerp, een onderbouwde publiek-private samenwerking (PPS) en participatie van de buurtbewoners in het ontwerpproces. Belangrijk om aan te stippen is de wijze waarop subsidies worden verdeeld: niet volgens vooraf vastgestelde verdeelsleutels, wel op basis van kwaliteitscriteria. Een externe en multidisciplinaire jury voor de beoordeling en selectie van de projecten garandeert een hoog kwaliteitsniveau. Bovendien kunnen niet enkel de 13 centrumsteden en de VGC projecten indienen. Ook de 21 provinciale steden krijgen die kans. Het gaat om de steden Aarschot, Deinze, Dendermonde, Diest, Eeklo, Geel, Halle, Herentals, Ieper, Knokke-Heist, Lier, Lokeren, Mol, Oudenaarde, Ronse, Sint-Truiden, Tielt, Tienen, Tongeren, Vilvoorde en Waregem.

De stadsvernieuwingsprojecten zijn een hefboom voor een nieuwe dynamiek. Ze maken een verloederde wijk of stadsdeel weer gezond, ze verhogen de leefkwaliteit, hebben een positieve impact op zowel het private als het publieke domein en voorzien meestal in extra woonegelegenheden in combinatie met andere stedelijke functies.

Deze legislatuur wordt het decreet en uitvoeringsbesluit betreffende de ondersteuning van stadsvernieuwingsprojecten geëvalueerd en aangepast. Doel ervan is tweeledig: versterken van een aantal kwaliteiten enerzijds en wegwerken van bepaalde hinderpalen die een soepele en meer gerichte werking in de weg staan.

- Bij de selectie van de stadsvernieuwingsprojecten zal meer aandacht gaan naar duurzaamheid, kindvriendelijkheid, revitalisering van achterstandswijken en toegankelijkheid. In dit kader worden, in samenwerking met het Vlaams Expertisecentrum Toegankelijkheid toegankelijkheidsrichtlijnen ontwikkeld.
- Bij de beoordeling van de projecten zal extra gekeken worden naar de kwaliteit van de uitvoeringsplannen van de ingediende projecten. Cruciaal hierbij is werken aan een verbeterde vorm van de Publiek-Publiek-Private samenwerking. Ten slotte zal onderzocht worden hoe de huidige procedure eenvoudiger kan.
- Ook de bevindingen van het JESSICA-onderzoek (2009) worden in overweging genomen. JESSICA (Joint European Support for Sustainable investment in City Areas) is een nieuw Europees Fonds voor duurzame stadsontwikkeling, een initiatief van de Europese Commissie, de Europese Investeringsbank en de Ontwikkelingsbank van de Raad van Europa. Het laat lidstaten, regio's of steden toe om geïntegreerde Stadsontwikkelingsfondsen op te richten waarbinnen verschillende middelenstromen (lokaal en Europees), maar ook expertise en opvolging, rapportering worden gebundeld om te investeren in duurzame stadsontwikkeling.

Operationele doelstelling 3 : de stadsregionale samenwerking faciliteren

Het regeerakkoord stelt:

In het kader van de krijtlijnen die in punt 4 werden uitgetekend over interbestuurlijke samenwerking en intermediaire structuren, zoeken we naar een manier om de gebieden die buiten de bestuurlijke stadsgrenzen vallen te betrekken bij het Vlaams stedenbeleid (stadsregionale samenwerking, rasterstad).

Stedelijkheid is niet enkel te vinden in het stadscentrum, maar krijgt ook vorm op allerlei onverwachte plekken waar mensen en informatie samenkomen. Het formele onderscheid tussen stad en platteland vervaagt steeds meer. Steeds meer ontstaat er spontaan samenwerking tussen steden en randgemeenten. Er is een netwerk gegroeid dat zich niets aantrekt van formele grenzen. Steden moeten de mogelijkheid krijgen op een hoger schaalniveau te werken om gelijke tred te houden met deze evoluties. Een prima piste is een regionaal samenwerkingsverband, waarbij stad en randgemeenten elkaar aanvullen en versterken, zonder hun eigenheid te verliezen.

Het Vlaams Stedenbeleid zal stadsregionale samenwerking stimuleren. Daarmee komt het Vlaamse stedenbeleid tegemoet aan één van de aanbevelingen van het memorandum van het Kenniscentrum Vlaamse Steden. Het Vlaamse stedenbeleid laat zich daarbij inspireren door de aanbevelingen van het eindrapport van het discussieplatform Rasterstad – Stadsregionale samenwerking (olv Peter Cabus) In mei 2009 legde het platform haar eindrapport met 21 aanbevelingen voor aan het

Agentschap voor Binnenlands Bestuur. Twee conclusies in dat rapport vallen op. Een, de Vlaamse overheid moet werk maken van een begeleidend en ondersteunend kader voor stadsregionale ontwikkeling en probleemaanpak. En twee, het Vlaamse beleid zet de steden en de stadsregio's centraler. Het rapport bepleit zelf de noodzaak van meer onderzoek en debat over haar 21 aanbevelingen.

Het rapport en de aanbevelingen zijn voorgesteld aan de Vlaamse Adviesraad voor Bestuurszaken. De Adviesraad formuleert tegen het jaareinde 2009 een advies. Het Vlaams stedenbeleid zal dit advies van dichtbij opvolgen en in nauw overleg met de Vlaamse minister bevoegd voor Binnenlands Besuur concrete voorstellen uitwerken.

Operationele doelstelling 4 : het Vlaamse Stedenbeleid zet de steden positief in de kijker

Met gerichte campagnes zal de Vlaamse overheid haar beleidsaccenten inzake stedenbeleid in de kijker zetten. Het doel is om een positieve beeldvorming rond 'de steden' te bewerkstelligen.

Het Belgische EU-voorzitterschap in 2010 biedt een unieke kans om Vlaanderen op de kaart te zetten als een zelfbewuste, toekomstgerichte en open deelstaat. Vlaamse steden spelen een cruciale rol in die positieve beeldvorming.

Daarnaast heeft het Vlaamse Stedenbeleid twee belangrijke instrumenten om de troeven van de steden in de kijker te zetten. De website www.thuisindestad.be richt zich tot steden, professionelen en betrokken inwoners. De website informeert, inspireert en communiceert over de troeven van steden. De website houdt de vinger aan de pols van de samenleving en wordt bijgevolg continu bijgehouden. Daarnaast wordt ze ook afgestemd op de website en de communicatielijnen van het Kenniscentrum Vlaamse steden, zodat ze mekaar versterken.

De 'Thuis in de stad'- prijs wordt sinds 2001 jaarlijks uitgereikt aan innovatieve en inspirerende stedelijke initiatieven. Met de prijs worden steden bekroond voor vernieuwende projecten. Tegelijkertijd is het een ideale gelegenheid om goede voorbeelden in het voetlicht te zetten. De "Thuis in de stad"-prijs wordt o.a. geëvalueerd op gekozen thema's, timing en frequentie. Als dat nodig blijkt en rekening houdend met de actiepunten van het Vlaams stedenbeleid 2009-2014, zal de prijs bijgestuurd worden. De prijs toont succesvolle stedelijke praktijken aan een groot publiek. Ze stimuleert steden en lokale organisaties met hun vernieuwende projecten naar buiten te komen. Momenteel bestaat de prijs uit in drie verschillende categorieën: een geïntegreerd infrastructureel project, een innovatief project, en een bewoners-, buurt- of wijkinitiatief

Operationele doelstelling 5 : de steden maken gebruik van de stadsmonitor voor hun strategische meerjarenplanning

De Stadsmonitor wordt geupdatet, in overleg met de stedenstuurgroep en de indicatorenontwikkeling voor de domeinen die nu nog niet zijn ingevuld (o.a. toerisme). Een nieuwe versie ligt klaar tegen de volgende gemeenteraadsverkiezingen. Met een 200-tal indicatoren is de stadsmonitor een onmisbaar instrument om te meten, te leren en te communiceren voor elke instantie en elke overheid die betrokken is bij stedelijke ontwikkeling. De stadsmonitor biedt unieke informatie die de planning en de beleidsprogramma's onderbouwt en aanleiding kan zijn tot bijsturen waar nodig. Ze heeft als doel het strategische beleid van deze actoren en van het stadsbestuur in het bijzonder beter te onderbouwen door het geven van een input voor planning en beleidsprogramma's.

De VGC heeft in 2008 een Meet- en Weetcel geïnstalleerd. In het kader van een optimaal Vlaams stedenbeleid zal met deze cel de mogelijkheden van kennisuitwisseling en samenwerking onderzocht worden en omgezet worden in concrete acties.

Er wordt onderzocht op welke manier en met welke partners de internationale positie van de steden kan gemeten worden.

Operationele doelstelling 6 : de methodiek van de stadscontracten wordt in samenspraak met de steden uitgebreid met nieuwe sectoroverstijgende thema's en de methodiek krijgt een structurele verankering in de reguliere werking van de Vlaamse overheid

Het regeerakkoord stelt:

We zetten verder het instrument van de stadscontracten in.

Op 21 december 2007 heeft de Vlaamse Regering met elk van de 13 centrumsteden een Stadscontract afgesloten met het oog op een efficiëntere samenwerking. Elk stadscontract bestaat uit twee delen: een algemeen gedeelte, identiek voor alle 13 steden en een stadsspecifiek gedeelte.

Voor het algemene gedeelte hebben de dertien steden beslist om één gemeenschappelijk voorstel in te dienen, met name 'Wonen'. Vijf kernpunten werden naar voren geschoven: de aansturing van sociale woonprojecten, de afstemming tussen de beleidsdomeinen Wonen en Welzijn, de uitwerking van een fiscaal instrumentarium, een stedelijk grond- en pandenbeleid en de versterking van de private huurmarkt.

Voor het stadsspecifiek deel werden in totaal 16 stadsprojecten uitgekozen. Het leeuwendeel ervan zijn stadsvernieuwingsprojecten.

De stadscontracten 2007- 2012 worden verder gezet, geëvalueerd en het beheer ervan wordt op punt gesteld. Van de stadscontracten een succesverhaal maken, is het opzet. Op die manier kunnen ze vanaf 2012 worden vernieuwd voor de duur van de nieuwe lokale legislatuur 2013-2019. De modaliteiten en de inhoud van de nieuwe stadscontracten zal tijdig met de steden en de Vlaamse overheid worden voorbereid, zodat contracten ten laatste eind 2013 door de Vlaamse regering kunnen worden goedgekeurd.

Uit het eerste voortgangsrapport 2008 over de stadscontracten kwamen enkele minpunten naar voren. Er werden al een aantal 'verbeteracties' voorgesteld. Die zullen nu concreet gemaakt worden.

- Een duidelijk budgettair engagement van de Vlaamse regering is cruciaal voor de voortzetting van de stadscontracten en haar geloofwaardigheid ten opzichte van de steden. Het belang ervan wordt onderstreept in het Regeerakkoord dat zich ertoe verbindt een meerjarig investeringsplan op te stellen aan het begin van deze legislatuur.
- Er komt, onder voorzitterschap van de minister van Vlaams stedenbeleid, een politiek-ambtelijke gemengde stuurgroep Stadscontracten, die gevoed wordt vanuit de verschillende begeleidingsteams stadscontracten en het Kenniscentrum Vlaamse steden. Deze stuurgroep kan coördinerend optreden en kan de besluitvorming van de Vlaamse Regering voorbereiden.

- Voor de coördinatie van de stadscontracten op Vlaams niveau is dringend behoefte aan de projectleider waarvan sprake is in het regeerakkoord: *“voor grote projecten wijzen we een projectgroep en een projectleider aan, met een duidelijke opdracht en een duidelijk mandaat om de doorgang van het project tot een goed einde te brengen. De projectgroep zal bestaan uit ambtenaren van de diverse betrokken entiteiten en staat onder leiding van de projectleider, die de Vlaamse Regering heeft aangewezen”*.
- Met het oog op toekomstige partnerschappen en coproducties met de steden wordt onderzocht of de projectleiding voor sommige stadscontracten niet kan waargenomen worden onder de vorm van een duo-projectleiderschap, waarbij zowel één vertegenwoordiger op Vlaams als één op stedelijk niveau wordt aangesteld. Bij de samenstelling van een projectteam kan afhankelijk van de schaal en de complexiteit van het project overwogen worden externe deskundigen toe te voegen.

Onderzoek zal uitwijzen hoe de methodiek van de stadscontracten structureel te verankeren in de organisatie van de Vlaamse overheid. Het CAG (college van ambtenaren-generaal) neemt hierbij een prominente en coördinerende rol op.

Operationele doelstelling 7: Wisselwerkingen met andere beleidsvelden binnen de Vlaamse overheid opstarten en de bestaande verstevigen

De beleidsnota's en de jaarlijkse beleidsbrieven worden getoetst op hun 'stadsgevoeligheid'. De beleidsaccenten van het Vlaams stedenbeleid zijn hierbij de leidraad. Aanwezigheid of gebrek aan horizontale verbanden worden gebundeld en geëvalueerd aan de hand van de methode van de open coördinatie. Op basis hiervan worden verbeterpunten en doelstellingen met de betrokken beleidsverantwoordelijken en administraties uitgewerkt.

Rond een haalbaar aantal prioriteiten van het stedenbeleid worden thematische domeinoverschrijdende programma's gestart. Doel daarvan is de uitwerking van concrete voorstellen om het horizontaal Vlaams beleid en de gebiedsgerichte aanpak van de steden te versterken. Het is geenszins de bedoeling eventuele bestaande fora of structuren te doorkruisen. Bij voorkeur wordt aangesloten bij lopende of op stapel staande initiatieven of thema's (bv de opmaak van het nieuwe Vlaams jeugdwerkbeleidsplan, voorbereidingen RSV 2020-2050, decreet planlasten, diversiteit, preventieve gezondheid, toenemende armoede en dualisering).

Operationele doelstelling 8: het Vlaams stedenbeleid beter wetenschappelijk ondersteunen

De stadsmonitor is een prima instrument om de effecten van de strategische en operationele doelstellingen op te volgen. Momenteel telt de stadsmonitor 200 indicatoren gespreid over 10 beleidsdomeinen. De komende jaren wordt verder werk gemaakt van een bruikbare set van indicatoren voor het beleid. Deze bron van informatie kan nog een veel efficiënter instrument worden voor de steden. Het blootleggen van interessante causale verbanden tussen de indicatoren en de resultaten van de survey van de stadsmonitor zal de steden in staat stellen om hun beleid te evalueren en tijdig bij te sturen.

De stadsmonitor zal beter bekend gemaakt worden binnen de Vlaamse administratie, zodat andere beleidsdomeinen een beroep kunnen doen op actuele gegevens over de steden. Dat zal een betere afstemming van hun beleid op stedelijke ontwikkelingen in de hand werken.

De stadsmonitor heeft meer mogelijkheden dan te meten hoe de steden er voor staan. Het is ook een prima instrument om de steden te vergelijken met de rest van Vlaanderen. Daartoe zullen de nodige data worden verzameld en aan de stadsmonitor worden gelinkt. In het licht van het toekomstige nieuw Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen zal de verbrede stadsmonitor beter de situatie en positie van de steden beschrijven.

In samenspraak met de steden en het Kenniscentrum Vlaamse steden wordt een onderzoeksagenda voor de komende jaren opgesteld. Met deze agenda kan doelgericht kennis over de steden en stedelijke ontwikkelingen wetenschappelijk worden opgebouwd en verspreid. Deze kennis moet de steden en de Vlaamse overheid ook toelaten hun beleid beter te onderbouwen en richting te geven.

Operationele doelstelling 9 : de samenwerking en het overleg met andere overheden en stakeholders intensifiëren en intern afstemmen in functie van een beter geïntegreerd en onderbouwd stedenbeleid

Brussel is de hoofdstad van Europa. Ondanks de aanwezigheid van Europa in Brussel en ondanks de centrale positie in het hart van Europa, wordt Brussel als grootstedelijke metropool in Europa bedreigd. Het Vlaamse stedenbeleid schrijft zich mee in de visie, de prioriteiten en de acties van het Vlaamse beleid voor het versterken van de band met Brussel en de Vlaamse Rand, zodat Brussel haar bedreigde positie als grootstedelijke metropool binnen Europa kan herwinnen. De huidige beleidsinstrumenten van het Vlaamse stedenbeleid worden verder gezet en blijven toegankelijk voor de VGC en waar mogelijk en wenselijk afgestemd op maat van de VGC.

Het Regeerakkoord stelt dat de Vlaamse Regering een actieve aanwezigheidspolitiek zal voeren in Europees en internationaal verband. Vlaanderen positioneert zich sterk in Europa en benut volop de kansen die het Europese voorzitterschap biedt om een positieve beeldvorming van Vlaanderen kracht bij te zetten. Op die manier wil ze een beleid voeren dat Vlaanderen aansluiting geeft bij de kopgroep in Europa en voor de toekomst van Vlaanderen zorgt.

Dat is ook de uitdaging voor het Vlaamse stedenbeleid. Steden liggen niet louter naast elkaar, ze zijn ook onderling met elkaar verbonden. Door mensen. Door gelijkaardige problemen en vragen. En door kansen om samen sterker te staan. Het Vlaamse Stedenbeleid ondersteunt en stimuleert de steden om Europees en internationaal samen te werken. Om kennis en ervaring uit te wisselen, maar ook om zich op de internationale kaart te zetten. In de eerste plaats wordt gedacht aan Nederland en de Benelux maar ook met andere landen en internationale steden-netwerken (bv URBACT) wordt samenwerking gezocht. Het Vlaamse Stedenbeleid zal de rol op zich nemen om alle mogelijkheden van Europese fondsen en ontwikkelingskansen bestemd voor stedelijke ontwikkeling te screenen en waar mogelijk te benutten.

Onder impuls van het Vlaamse Stedenbeleid wordt het ondersteuningsprogramma voor de steden verder uitgebouwd, ondermeer met het oog op het verhogen van de competenties en het opbouwen van capaciteit in de steden. Initiatieven worden ondernomen om de Europese agenda voldoende alert te houden voor de noden van de Vlaamse steden. Vandaar dat o.m. het Charter van Leipzig, de post-Lissabonstrategie, de toekomst van het cohesiebeleid na 2013, en allerhande groenboeken

nauw opgevolgd worden. De regelgeving inzake Europese aangelegenheden is complex. Dat is een hindernis voor steden om optimaal gebruik te maken van de ontwikkelingsmogelijkheden die Europa hen biedt. Het antwoord daarop is ervoor zorgen dat Europa de Vlaamse steden ontdekt. Dat gaat niet vanzelf, maar moet een handje geholpen worden door de Vlaamse Steden zelf op de agenda te plaatsen. De stuurgroep Europa, waar o.a. het Vleva en het Kenniscentrum Vlaamse steden deel van uitmaken, neemt de regie van de dit vraaggericht ondersteuningsprogramma op zich.

Het Vlaams stedenbeleid zal uiteraard ook de federale ontwikkelingen inzake haar stedenbeleid binnen de eigen federale bevoegdheden (bv fiscaliteit, veiligheid, regie der gebouwen, focal point EUKN,...) nauw opvolgen.

Freya VAN DEN BOSSCHE
Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie

BIJLAGE 1: REGELGEVINGSAGENDA 2009-2014

Titel van het initiatief (op basis van de lijsten)	Betrokken regelgeving	Eventuele wettelijke deadline	Korte samenvatting van de beleidsdoelstellingen	Te doorlopen fases en hun timing	Veren- voud- iging?	Wordt een RIA opgesteld?	Contact-personen
Aanpassing van het decreet ondersteuning van stadsvernieuwingsprojecten	decreet van 22 maart 2002 houdende de ondersteuning van stadsvernieuwingsprojecten	geen	Introductie van een flexibeler financieringssysteem	Definitieve goedkeuring 2010 of 2011 VR	Ja	Ja	ABB, BBSI, Team Stedenbeleid en Juridische dienst
Aanpassing van het Besluit subsidiëring van stadsvernieuwingsprojecten	Besluit van de Vlaamse Regering van 16 maart 2007 betreffende de subsidiëring van stadsvernieuwingsprojecten	Geen	Uitvoering introductie van een flexibeler financieringssysteem Voorzien van ondersteuningsmogelijkheden participatie in stadsvernieuwingsprojecten	Definitieve goedkeuring 2010 of 2011 VR	Ja	Ja	ABB, BBSI, Team Stedenbeleid en Juridische dienst
Eventuele aanpassing van het decreet stedenfonds	decreet van 13 december 2002 tot vaststelling van de regels inzake de werking en de verdeling van het Vlaams Stedenfonds	Geen	Eventuele aanpassing van het decreet na evaluatie door een visitatiecommissie en gelijklopende studie	Definitieve goedkeuring 2012 VR	Ja	Ja	ABB, BBSI, Team Stedenbeleid en Juridische dienst

Titel van het initiatief (op basis van de lijsten)	Betrokken regelgeving	Eventuele wettelijke deadline	Korte samenvatting van de beleidsdoelstellingen	Te doorlopen fases en hun timing	Vereenvoudiging?	Wordt een RIA opgesteld?	Contact-personen
Eerste aanpassing van het Besluit stedenfonds	Besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van decreet van 13 december 2002 tot vaststelling van de regels inzake de werking en de verdeling van het Vlaams Stedenfonds	Geen	Aanpassing timing indiening voortgangsrapport Verlenging termijn tijdspanne voor het omzetten van vastleggingen in uitgaven voor investeringen (wijziging van twee jaar naar drie jaar)	Definitieve goedkeuring VR 2009	Ja	neen	ABB, BBSI, Team Stedenbeleid en Juridische dienst
Tweede aanpassing van het Besluit stedenfonds	Besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van decreet van 13 december 2002 tot vaststelling van de regels inzake de werking en de verdeling van het Vlaams Stedenfonds	Geen	Eventuele aanpassing van het besluit als het decreet wordt aangepast na evaluatie door een visitatiecommissie en gelijklopende studie	Definitieve goedkeuring VR 2012	Ja	Ja	ABB, BBSI, Team Stedenbeleid en Juridische dienst
Kaderdecreet Stads-Regionale Samenwerking (Eventueel, samenwerking met de Vlaamse minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur)	Nieuwe regelgeving	geen	Mogelijke nieuwe regelgeving uit te werken aan de hand van verder onderzoek van aanbevelingen discussieplatform rasterstad en stadsregionale samenwerking Met de Vlaams minister bevoegd voor Binnenlands bestuur zullen de juridische mogelijkheden voor stadsregionale samenwerking onderzocht worden				ABB

Titel van het initiatief (op basis van de lijsten)	Betrokken regelgeving	Eventuele wettelijke deadline	Korte samenvatting van de beleidsdoelstellingen	Te doorlopen fases en hun timing	Vereenvoudiging?	Wordt een RIA opgesteld?	Contact-personen
Stadscontracten 2013 - 2017	Opmaak van nieuwe contracten, geen decretale basis Beslissing van de Vlaamse Regering dd. 20 juli 2006	geen	Opmaak van nieuwe stadscontracten rekening houdend met de evaluatie van de vorige stadscontracten	Beslissing VR 2012	Ja	neen	ABB, BBSI, Team Stedenbeleid en juridische dienst

BIJLAGE 2: ORGANOGRAM BEVOEGDE ADMINISTRATIE

Het stedenbeleid behoort tot het beleidsdomein bestuurszaken en wordt door het Agentschap voor Binnenlands Bestuur gecoördineerd. Het Agentschap is een IVA zonder rechtspersoonlijkheid.

Het Agentschap staat onder leiding van de heer Guido Decoster, administrateur-generaal.

Uit negen afdelingen bestaat het Agentschap. Het team stedenbeleid is een onderdeel van de Afdeling Beleid, Binnenland, Steden en Inburgering.

Het team telt 8 personeelsleden, met een bezetting van 7,1 VTE.

Adres: Boudewijnlaan, 30, 1000 Brussel

Tel.: 02/553.40.38

E-mail: info@thuisindestad

Website: www.thuisindestad.be